

František Jaromír Rubeš:

PAN AMANUENSIS
NA VENKU

ABSOLVOVANÝ PRÁVNÍK

„Dokonáno jest!“ vzdychl jsem si, když jsem s právnickým absolutoriem v pravici, naši alma mater Carolinum načisto opouštěje, ponejprv co absolvovaný právník v Železné ulici se objevil. „Dokonáno jest!“ vzdychl jsem si ještě jednou a srdce mě zabořelo, a já věděl proč; ach, já to již tenkrát ve všech žilách cítil, že jsem jen proto pobožnou „Z hlubokosti mé těžkosti“ skončil, bych si mohl pohodlněji světskou „V samotě když sedím a se soužím“ zazpívat.

Těmito smutnými písněmi se obíraje, ubíral jsem se domů. Tuze po juristicku jsem ale jítí nemusel: neboť stoje již před svým obydlím, teprv jsem pozoroval, že jsem celé Velké náměstí a skoro celou Dlouhou třídu již byl přešel.

Pomalounku bral jsem se po tmavých schodech do světničky, v nížto jsem ze všech obyvatelů toho domu, ač ne nejbližší u nebe, ale nejdál aspoň od země, dny života svého trávil.

Přišed do světničky, hodil jsem absolutorium na postel, a zapáliv si dýmku, posadil jsem se na kufr, abych si po dvanáctileté pouti odpočinul. „A kam teď, Prášile,“ - ptal jsem se po dlouhém mlčení, sám sebe, „kam teď?“ - Dvanácte let jsi studoval, a teď sedíš, a nebude-li o tebe pan Štika stát, budeš teprva sedět! Kam potom?“ - Tu se mi začalo teprva pod lebkou rozednívat; tu jsem teprva viděl, jak malý to ještě slon, absolvovaný právník; tu jsem se teprva přesvědčil, že nebe všude nezačíná, kde se očistec končí. - Tak je to, čím menší člověk, tím pro něho na světě méně místa.

Hezkou chvíli jsem tak hezky seděl; věda ale dobře, že člověk, a zvláště člověk jako já, sezením daleko nepřijde, nechal jsem sezení a začal jsem své explikace vázat a do kufru ukládat. - Již se s vámi navždy rozvedu, vzdychl jsem si, ukládaje poslední svazek, bol mi sevřel srdce, jak bych svůj chudinký ráj byl pochoval, a duše má se počala v černé moře minulosti mé hlouběji potápět. Dlouho spočívaly zraky moje na těch uložených papírech, které mi z mnohé zlaté doby papírovou udělaly, a přece jsem se s nimi nemohl rozloučit.

*Již se seberu,
jak se sluší na muže, kufr zavru,
klíček vytáhnu; kteréž ale srdce surové
ještě jeden pohled hanět může ?*

Tak je člověk, jsou-li dny života jeho pusté, i s metlou, která radosti od něho odháněla, se nerad loučí.

Já si nemohl pomoci, já musel ještě jednou kufr otevřít. Otevru, a podívav se ještě jednou co nešťastný vítěz na svého svázaného nepřítele, řekl jsem: „Odpočiňte v pokoji!”

„Amen!“ doložil za mými zády silný mužský, mně povědomý hlas. Já se leknu, víko spustím ohlédnuv se, spatřím svého toužebně očekávaného spolužáka Štiku, an se na mě, mezi dveřmi stoje, potutelně usmívá.

„Jak pozoruji,“ jal se můj vítaný host mluvit, „tedy přicházím již po pohřbu. Co škodí! Ale co to má znamenat, příteli Prášile? Tyť koukáš jako přátelé u hrobu. Styď se. Dnes dostane absolutorium a kouká jako zakletá princezna z holubníku. Hlavu vzhůru - tak hezky jako panenka. Nyní připrav srdce své a poslouvej, co ti bude Antonín tvůj ohlašovat.“

„Jak? Ty snad již -“

„Mlč a čekej, až bude vyložáno,“ zakřikl mě můj hovorný přítel a děláje mi hlubokou poklonu, deklamoval dále: „Antonín Štika činí panu Antonínovi Prášilovi, amanuensisovi u pana doktora Štiky svou nejponíženejší poklonu!“

Mně bylo, jak bych z očištěnce do sedmého nebe byl letěl, když jsem tato milostná slova zaslechl; i padl jsem příteli okolo krku a srdečně jsem mu děkoval. Můj přítel se usmál a řekl s komickou vážností: „Co Štika slíbí, to Štika splní!“ - „Co říkal tvůj strýc,“ ptal jsem se radostně mého protektora, „když jsi mu žádost svou přednesl?“ - „Co říkal? Neříkal napřed nic, šňupl si nato několikrát, zvráskovatil čelo a udělal na mě oči, jako by říci chtěl: ‚Antoníne, to nemůže být!- Antonín mu ale dokázal, že to může být. Všecka stavidla své výmluvnosti vytáhnuv, začal jsem mu jako Mirabeau do svědomí hřímat: ‚To je vám druhý Capagistus: s Papinianem chodí spat a s Ulpianem vstává, všechny paragrafy má v prstech, toho největšího juristu strčí do kapsy, a k tomu všemu píše ještě novely!‘

Bratře, kdybys mě byl slyšel, byl bys řekl: „To je Cicerova výmluvnost v štikovém fráčku sama! - Věř, bratře, já ti dělal z rétoriky tentamen rigorosum!“

„Co ti to ale napadlo, udělat ze mne novelistu?“

„Já si nevěděl jiné pomoci; novela je ta jediná slabá stránka mého strýce - a ta je silná.“

„Tomu nerozumím.“

„Hned tomu budeš rozumět, slyš: Strejce miluje tetičku z celého srdce svého, tetička miluje strejce ze vší duše své, novely ale ještě více: následovně musí strejce, nechce-li míti v domě dlouhou chvíli, každý měsíc čerstvé novelky sehnat, a kdyby je měl sám udělat.“

„A co tomu řekl tvůj laskavý strejce?“

„Můj laskavý strejc se na mě podíval, jako by mě ještě jakživ nebyl viděl, a řekl: ‚Že píše také novely? Hm, hm, - netoulá se rád po hospodách?‘ - ‚Ach, můj zlatý strejčítku,‘ - rokuju statečně dále - ‚to je snad jeho jediná chyba, že je dvanácte let v Praze a že ještě neví, jak pražská hospoda uvnitř vypadá.‘ - ‚já ho tedy přijímám, ačkoli ho neznám,‘ řekl po chvíli strejc. ‚Zejtra pojedu na statek, ať se u mě asi za dvě neděle ohlásí a hned nějakou novelu s sebou přinese.‘ - Já neopominul hned nato strejce popadnout okolo krku, při které příležitosti jsem mu tak vřelé políbeníčko vlípl, že na jeho upřímnost tak brzo nezapomene.”

„Ach bože, já ani nevím, jak mi je!“ zvolal jsem radostně. „jak se ti zavděčím, jak tvému panu strejci - an ho ještě ani nemám čest znát!“ „Ta čest se ti může hned státi,“ převzal můj hovorný přítel slovo. „Tetinku Rozmarinovou jsi četl. Udělej z tetinky advokáta, dej mu na hlavu ošumělý klobouk, na nos stříbrné brejle, do vesty zlatou pikslu, do pravé ruky hůl, do levé repliku, a máš mého rozmarinového strejčíntka celého. Anebo počkej, ještě líp. Podívej se na mne; takový exemplář, jako já sem, jest také můj strejc; O něco starší vydání, toť se ví ex hypothesi: a lišíme se jedině tím ještě, že se nás každého jiná filozofie drží. On miluje totiž Labyrint světa, já ráj srdce; on pivoňky, já pivo; on Bílou paní, já pana Bílého; on Kollára, já Mínu, a dobrá duše je ti - kdybys mu řekl o rukavici, plášť ti dá; ty budeš mít u něho časy, proti nimž Galašovi časové pravé nečasy budou; věř, každý týden prožiješ u něho sedm zlatých věků, a nebudeš vědět, který byl zlatější.”

„Všecko je to překrásné,“ řekl jsem ku příteli, „ale ta novela -“ „Ta ti dělá vrtochy?“ zvolal přítel „Zejtra jedeš beztoho na čerstvé povětrí; vem oči do ruky, koukej a piš, co , uvidíš; napni uši a piš, co uslyšíš. Vyvol nějaké utěšené oudolí, z jedné strany

ves, z druhé háj, ve vsi nech zvonit klekání, v háji kukat ku-kačku; popisuj modré oči myslivcovy dcery, konšelovu zelenou vestu a kantorův červený nos. Před zámkem si vykračuje důchodenský písař a hvízdá si, z vikýře vykukuje vrátného schovanka a zívá. Nech se to křížem a křížem zamilovat, naházej do toho marcipánových srdcí a perníkových kominíků, slzí a smíchu, tance a mrzutosti, k tomu ober ještě trochu Lafontaine, Cramra, Spiessa a jak se ti spiritusi všickni všudy jmenují; pak, aby to bylo přece trochu poetické, nahrň do toho slov, kterým ani sám rozuměti nebudeš, a neudělej k tomu žádného konce: tak máš po strachu. Kdyby ale tvá novela tiskem vyjít měla, neopomeň dříve po kafárnách a hostincích pilně se ohlídnout, sice se ještě na svá mladá kolena dočkáš kritiky. Pan Prášil není a nebude novelistou. Mohl bych toho ještě napovídat, že bys dlouhou chvílí umřel, nemohu ale, srdce nedá pro upřímnost; musím letět sestře koupit klobouk a rukavičky, - dobrý bude zlatý stříbra profitu na rozloučenou s Prahou, pak musím ještě pana mistra krejčovského ze smrtelných ouzkokostí vysvobodit, on ví, že jedu pryč, a já vím, že mu to hrozně malé potěšení dělá, že se s ním nepřicházím ještě rozloučit; pak musím ještě paní tetě oznámit, že nepřijdu k večeři, a notabene, k mé Bábince jít a povědít, jak mi již dnes žalostí srdce puká, že ji zejtra snad navěky opustím. Měj se dobře, Prášile; večír se uvidíme u Červeného raka. Adió, pane amanuensise!“ Poklonil se a odkvapil.

VESELÉ LOUČENÍ

Zaplativ si na dostavníku místo, šel jsem tichým soumrakem do Kopřivové ulice, a právě tlouklo osm hodin, an se mi nad vysokými vraty červený rak nad zeleným věncem v celé

své slávě objevil. Vejdu do hostince, tu bylo ještě jako na Po-
peleční středu v kapse masopustního hrdiny

„Wünsch guten Abend!“ přivítal mě již obstárlý krčmář, tro-
chu se pokloniv a čepičku na půl kola pozvednuv.

„Wünschen Sie Bier?“

„Bier,“ odpověděl, usadil jsem se do kouta, tak abych mohl
dobře na dvěře vidět.

„Lény!“ zvolal pan hospodský, že ho mohli za devátou zdí
slyšet, a obrátiv se ke mně s malou poklonkou, přívětivě řekl:
„Kommt gleich!“

Sotva však to dořekl, rozlínou se na druhém konci světni-
ce dvěře a jimi přiletí as osmnáctileté děvče s havraními ku-
drlinkami a se strakatou zástěrkou s kapsičkami, lehounký-
mi kročky se ke mně přitočí a z korálových rtů se jí utěšeně
vyvinulo:

„Schaffen Sie Krügel?“ přičemž se milostně trochu zasty-
děla.

„Krügel!“ byla má odpověď.

„Gleich!“ prohodila dívka a zmizela. Hezké děvče, pomys-
lím si a zapálím si od přede mnou na stole hořící svíce dým-
ku, kterou jsem si doma již nabil, a počnu kouřit. Lénynka byla
tu s pivem hned, a postavivši džbáněk se skleničkou na stůl,
usadila se u dveří.

Hezounká Lénynka vroubila punčošku, pan hospodský cho-
dil sem a tam, jako by, když hodně mrzne, na stráži stál, já
kouřil a díval jsem se, co se bude dít dále.

Dlouho nepřicházel žádný, a čím více čas ubíhal, tím více
na mě přicházely tesknosti prázdné hospody. Poušť se teprv
v celé své hrůze okáže, když je v hospodě; když v prázdné
hospodě sedím, tu mi přichází, jak - by tu duše zde zemřelých
radostí strašily, hledíce na opuštěného hosta vyhořelými zra-

ky ztřeštěných snů, které tu byli hejřilové opustili. Pomalu se začali páni hosté trousit a duchové zmizeli; pan hospodský dělal ostřejší poklony, Lénynka vítala, div si jazejček nepolámala, a lítala do sklepa, div že si neuběhala nožky. Klobouky se začaly po chvíli na hrabicích již mačkat, pro hovor a smích nebylo již slova slyšet; já se již do druhého džbánu s těžkým srdcem pouštěl, a ještě se ani jedinký známý obličej zrakům mým nezjevil. Najednou se strhne v průjezdě křik a rachot a moji zlatí bratříčkové pod správou mého protektora vesměs in dulci jubilo tuť!

Zpívali:

*Hola, kde je sklepnice,
že nám nenalívá;
z vyprázdněné sklenice
smrt a ďas se dívá.“*

*Hola, kde je sklepnice,
kde je něco na ni?
Proč neplní sklenice,
když jsou tady páni?*

*Pivo, pivo, pivo sem!
Chceme žízeň plašit;
sic tu žízní zahynem
a pak budem strašit.*

„Lény! Lény!“ volal pan hospodský, div si plíce nevykřičel, hluboké poklony veselé společnosti mezitím děláje. V tom okamžení přilítla také čiperná Lénynka, s kterou po tu celou píseň jeden nosatý pán něco velmi moudrého rozprávěl, a jako z krásného sna vytržená ptala se ostýchavě hrdličím hlasem

“Schaffen Sie Krügel ?“ „To se rozumí, ňákého ale rozumného; přineseš-li melírované, poneseš ho zpátky!“ volali veselí bratříčkové, a podávající mi pravice své, oblehli stůl, u něhož jsem seděl. Společnost naše záležela ze sedmi oudů, z třech bývalých právníků : mne, veselého Štíky a hubeného Konopáska, ze dvou mediků : pana Soukalíka s knírama a pana Vendelína bez knírů, z pana Chrousta, básníka s červenou tváří, a pana Louskala, gramatisty s červeným nosem.

Soukalík: Co je to za děvče? Já ji tu ještě neviděl.

Konopásek: Nemohu sloužit, neměl jsem ještě to potěšení jaksepatří ji vidět.

Vendelín: Jestli mě zrak netajšoval, bude to ňáký rekrut.

Štika: Švarné děvče, ač jsem ji jen pozadu zahlídl.

Chroust: krása je ze všech stran krásná.

Vendelín: Dobře máš, Chrouste, jako pivo, ze všech stran mokré.

Louskal: Ó, náš Vendelín mívá krátké, ale jadrné nápady.

Vendelín: Mohutné, Louskale, mohutné!

Soukalík: Ticho! Lénynka již přináší pivo, můžeme si na ni posvítit.

Chroust : Ovšemže, krása miluje světlo.

Konopásek : Rozum mhu.

Vendelín: Ne vždycky, Konopásku, ne vždycky.

Štika: Aj, z našeho Vendelínka se začíná dělat, jak pozorují, přítel osvěty.

Konopásek: Iluminac, bratříčku, iluminac, není-li pravda, Vendelínku.

Vendelín: Máte pravdu, páni právníci musejí mít pravdu, a kdyby ji neměli, tak si ji musejí udělat - Ale, Lénynko, kdy-pak to pivo -

„Tu jsem!“ zašeptala Lénynka, stavíc tři džbánky na stůl, a chtěla uklouznout.

„Ne tak!“ zvolal švitořivý Štika, reterující dívku za ruku uchytiv“, tak se u nás nehraje. Sem k světlu, ať přece vidíme, jaké růže na tvářích naší Hébé kvetou.”

Zdráhající se ale Lénynka, odvrátivši hlavičku od slavné společnosti, schovala bradičku za strakatou zástěrku, jak se na každé spořádané děvče sluší a patří. Ale švihlý pan Štika udělal krátký proces, strhl Lénynce s očí zástěrku, podíval se jí čiperně do očí, ostal na ni hledět a zvolal: „Kýho šlaka, ať mě husar, Dorotko, kde ses tu vzala, - co tu děláš?“

Soukalík: Copak třeští?

Konopásek: Nechte ho; měsíce přibývá.

Štika: I to bych se byl spíše smrti nadál, nežli že tady naši černookou Dorotku najdu.

Vendelín: Vidíme, kdo by si to byl pomysll!

Štika: Ale, Dorotko -

Soukalík: Nenadávej jí - vždyť se jmenuje Lénynka.

Štika: Lénynka? Aj, aj - - jakpak již dlouho?

Lénynka: Ba, již od rána.

Štika: Od rána? - Was der Teufel? A kdopak tě tak pokřtil?

Lénynka: Náš pán; on povídal, že je Dorotka horácká, a sem že chodí páni.

Vendelín: To má pán skoro pravdu.

Soukalík: Kdo by to v tom starém púlsudu byl hledal? Já myslil vždycky, že umí jen pivo křtít, a on také Dorotky.

Vtom zaklepal někdo na džbánek.

„Lény!“ zazněl hospodského hlas; Lénynka se vytrhla z ruky svého mladého starého známého a letěla tam, kde její přítomnosti více potřebí bylo.

Štika: Leť, leť, holubičko má, abys neměla na jeden den křtiny a biřmování.

Soukalík: Nějaká dobrá dívka!

Louskal: A kdepak se seznámil pan Štika s tou běličkou?

Štika: V Jedlovicích, v minulých prázdninách o posvícení; ona byla u muziky jakožto neť paní hospodské tím, co se u nás říká královnou plesu, a následovně mojí tanečnicí.

Vendelín: Tanečnicí? Podívejme se, kdo by si to byl pomyslíl; i toť bychom se jí měli zeptat; panno Lénynko!

Lénynka: Ráčíte poroučet pivo?

Konopásek: To je protekce; jak Vendelín hne jazykem, již celý svět se ptá: chce-li pivo.

Vendelín: Ano, ano.

Lénynka: Tak neráčíte poroučet?

Vendelín: Neráčíme.

Štika: Ale já ráčím poroučet, abys tu ostala. Pověz pak mně, Dorotko, jak jsi na tu šťastnou myšlénku přišla, anebo kdo ti tu zlatou radu dal, abys opustila Jedlovice - a šla do Prahy?

Lénynka: Paní teta.

Štika: Paní teta? Aj, aj - a pročpak?

Lénynka: Abych prý dostala v Praze nějakou polituru.

Štika: Polituru? Ah, to je jiná, andílku! Ovšem, v Praze je mnoho lidí, kteří polírují, těch ale ještě víc - kteří lakýrují - Mně se, mně se, mně se ale všecko zdá, že v té polituře, kterou ty mě chceš olakýrovat, jiný špiritus vězí. Není-li pravda, Dorotko? Milá holka, ty mě neopiješ rohlíkem, a abys mě učila z kamnovce vlky vyvádět, k tomu ses narodila tuze malá. Takoví lidé, jako já jsem, ti si nedají tak snadno na nose kanafasy malovat - Není-li pravda, některý z těch hezkých panáčků se zelenými vejločky, co leželi v Špačkově? Umím hádat, Dorotko ?

Lénynka se zapejřila, sklopila oči a chtěla se pěkně poroučet, čemu ale pan Štika na žádný způsob nechtěl rozumět.

Lénynka: Ah, račte mě pustit, já musím nalívat; páni volají.

Štika: Nech pány volat a poslouvej moudré řeči, tak brzo je zase slyšet nebudeš. Není-li pravda, - ta lískovka s bílým řemínkem a ty zelené vejločky? - Inu, jakž jinak, panenky louskají rády lískové oříšky a husičky chodí rády po zeleném; k tomu štíhlý chlapíček, že by ho mohl přeštipnout, - toť nemůže být pro hezkou panenku krásnějších myšlenek, a jedna z nich by postačila padesátiletý rozum nejpobožnější panny narub obrátit - není-liž pravda, Dorotko?

Lénynka: I já nevím.

Štika: Že nevíš? Ó, ty ještěrko! Však ty víš dobře, co nechceš vědět.

Lénynka: Prosím - račte mě pustit! - pán bude hubovat.

Štika: Ať hubuje, alespoň bude něco dělat! - Počkej, já ti musím tu historii ještě dopovědět. Lénynka: Já ji už nechci slyšet! Račte mi raději povědět, jak se máte?

Štika: Zle, milá holka, zle! Peněz dost - a žádnou žízeň. Vloni jsem vypil Ještě půl pinty najednou, a letos již jen celou pintu nadvakrát - A jakpak se máš ty, holubinko?

Lénynka: Já? Ach - pořád mě hlava bolí.

Štika: To je od študií! - A srdéčko ne?

Lénynka: Jestli poroučíte, - také...

Štika: To je láska.

Lénynka: To snad ne!

Štika: To snad ano. Vendelíne, pověz jí, proč ji hlavička zabolívá.

Vendelín: Hned, jen vemu ještě kadenc Nato udělal ze skleničky notný doušek a počal zpívat:

*A já vždycky, proč mě
má hlavička zabolívá,
a já vždycky, proč mě
má hlava bolí.*

Konopásek: Pro všechno na světě, Vendelíne, udělej as na tři hodiny pauzu, já již dostávám zapálení mozku.

Vendelín: Neboj se, Konopásku, neboj, tvůj mozek se ti nezapálí.

Vtom někdo klepal - děvče se vytrhlo a odběhlo.

Soukalík: Jdi k šípku, propadená ještěrko!

Štika: A ty, Konopásku, kdepak jsi nechal Karlíka?

Konopásek: Jdi s ním! Nejmiň padesátkrát jsem mu řekl: „Máš přijít k Červenému raku.“ - „Už jsem to slyšel!“ byla vždy jeho odpověď. Za šňupec nestojí, co se zamiloval.

„Zamiloval? Haha!“ - smáli se veselí bratříčkové.

„Karlíček se tedy zamiloval?“ opětoval si pan Štika.

„Hleďme,hleďme!“

Vendelín: Smíloval se pán Bůh nad rakem.

Soukalík: Já vždy myslíval, že by se ani zamilovat nedovedl.

Chroust: Nedovedl? Hahaha! Milý brachu!

*Před láskou tě neochrání
ani líky, ani práva,
ani moudrost, ani sláva,
ba i ani prázdná hlava.*

Kde vzal ale kdy? To je jiná otázka.

Vendelín: Bezpochyby, kde ho jiní berou, když se jim ho nedostává.

Štika: A jeho Dulcinea?

Konopásek: Je z venku.

Štika: Možná, on míval časem poetická intervalla.

Vendelín: A zůstává také venku?

Konopásek: Ovšem.

Vendelín: Ach, to je laciná láska.

Štika: Znáš ji, Konopásku?

Konopásek: Zním ji - hezké děvče, modrooká z bledé várky, ještě ale učiněné děcko, sotva je jí sedmnácte let.

Soukalík: To neškodí, ona si pospíší, a Karlíček bude mít přece tolik rozumu, že počká.

Konopásek: Je bohatého mlynáře jedině dítě a jmenuje se Julinka.

Vendelín: Julinka ? Vidíme, kdo by si to byl pomysll!

Soukalík: A co dělá Karlíček?

Konopásek: Píše na papíře se zlatou ořízkou psaníčka - trhá je a píše zas jiná, kupuje almanachy, maluje srdéčka s plamínkem a křidélkama a učí se „Kdyby krásná Lína moje byla“ nazpaměť.

Vendelín: Inu, láska není žádný kropáč.

Štika: Lásko, lásko,ó, ty - Chrouste, odříkávej dále.

Chroust:

*Tóne citů našich nejsvětější,
číše zlatá jeduplné slasti,
teskných rájů, blahých pekel vlasti,
myšlénko ty ze všech nejjasnější.*

*Hvězdo jasná v pusté noci naší,
poézie v próze zemských dnů,
nejkrásnější z nejkrásnějších snů,
bůže dobré, jehož milost straší.*

Štika: Lepší, Chrouste, lepší!

Vendelín: Nechte ho, nemaťte mu koncept; blázen, kdo dělá líp, než umí.

Štika: Tedy dál, milý Chrouste, a neteče-li to, nahni, my jsme již na básně zmála navyklí.

Mezitím se otevřely dvěře a přes práh vkročil velký, asi čtyřradvacetiletý bledý čemovlasý jinoch, vyšňořen podle nejnovějšího kroje.

Soukalík: Ach! My o vlku a vlk za humny. Pozdrav tě Bůh, Karle!

Vendelín : Humillimus, celeberrime!

Štika: I pěkně vítám! pánové, tuto mám čest představovati pana Karla Dubského, nastávajícího doktora v lékařství. Kdo nebude moci umříti, pošli si jen pro něho. - Pane doktore, tu je naše slavná společnost, a tuto (ukazuje na mne) mám čest představovati dva pány v jedné osobě: pana amanuensisa mého strejce a pana novelistu mé tety.

Dubský: Však je dobře, pane Štiko! A co ty tu děláš, Prášile?

„Loučím se,“ byla má odpověď.

Vendelín: Prášil? Ten odpočívá, aby mohl zejtra zahálet.

Štika: Ale, Karlíčku, pročpak tak pozdě?.

Dubský: Kdo za vámi do hospody pozdě přijde, přijde vždycky ještě dost brzo.

Soukalík: I podívejme se! Kdo by si to byl pomysllil, že se z Karlíčka, co přestal milovat humores, humorista udělá!

Vendelín: Lénynko! Panu doktorovi za čtyry krejcarey.

Dubský: Vendelíne, Vendelíne, už jsi ji zas ulovil.

Konopásek: To je ještě ta včerejší.

Vendelín: Konopásku, pozor, ať jsme dobří.

Konopásek : Posvěť si, abys nemluvil potmě.

Soukalík: Ovšem, mohl by si zlámat jazyk.

Dubský: Ba!

Vendelín: Karlíčku, z tebe mluví láska.

Dubský: A z tebe žízeň.

Vendelín: Kdoví, Karlíčku, kdoví; proto tě mám ale přece rád, ty jsi přec hodný; někteří pánové si ale myslí, že - nu ovšem, někteří pánové mají mnoho v hlavě.

Dubský: A někteří často.

Vtom přijde Lénynka, postaví pivo na stůl, vytáhne z kapsy nějaký papír, obrátí své černé oči na pana Štiku a začne prosebně: „Pane Štiko!”

Štika: Co chceš panu Štikovi?

Lénynka: Já bych prosila - neračte vědět, kde tu zůstává ten, co písničky tiskne?

Štika: Víím; copak mu chceš?

Lénynka: Když jsem jela z Jedlovic, dal mi náš Zazvonil tuhle písničku, abych ji tu dala tisknout.

Štika: Sem s ní.

Nato rozevřel papír a posadiv se do řečnické pozice zvolal : „Ticho! Nový básník se škrábe na český Parnas.“

Chroust : Šťastnou cestu!

Konopásek: Podívejte se, má-li pod paždím gramatiku.

Štika: Ticho! Chrouste, pozor! „Ju-lin-ka.” Dobře!

„Ju-linka - ml-ml -“, ten pan Zazvonil musí bejt znamenitý člověk! On píše ještě hůř nežli já.

Lénynka: On je u nás ponocným.

Štika : Ponocným ?

Soukalík: Zas jeden pěvec, jehož publikum dřímá.

Štika: Ticho! „Julinka ml-ml-“, šlak aby to čet!

Soukalík: Dej sem tu Julinku a jdi k tomu, kdo tě číst učil, aby ti vrátil sobotáles.

Štika: Tobě? Ne, tobě nedám Julinku, ale Karlíčkoví ji dám, do jeho departmán patří Julinka. Není-li pravda? Karlíčku, tu máš a čti.

Dubský vezme list, podívá se lhostejně naň, rozevře ho, nahlídně blíže do něho, lekne se, čte zběžně a zbledne., „Ó, šťastná náhodo!“ zvolá, složí papír, strčí ho hbitě do tobolky, popadne klobouk, hodí peníze na stůl a letí ze dveří. My zůstali jeden na druhého koukat, jako by byl každý z jiné hvězdy spadl.

Soukalík: Copak se mu stalo, že se tak najednou splašil?

Vendelín: Já jsem v Jiříkovém vidění.

Lénynka: Má písnička!

Louskal: Je tatam.

Štika: Ale kampak to letěl?

Konopásek : Bezpochyby na Vyšehrad! Bude tam pustým skalinám deklamovat svou lásku, bude z hrobů citovati v pánu zesnulé, nadělá z vanotů, co se v kopřivách vyšehradských prohánějí, posílíčků své milosti, zeptá se Vltavy, proč temnem lká, přijde o půlnoci domů a bude se Bohem dokládat, že seděl u Třech lip.

Vendelín: Přejme mu tu radost.

Chvíli se ještě o tajemném zmizení pana Dubského s písničkou mluvilo, brzo se však rozmluva po jiném poli točiti začala.

Lénynka nalívala pilně a veselí bratři si přihýbali ze vší síly své, pili, aby mohli zpívat, a zpívali, aby mohli pít. Oči se jim začínaly pomalu zavírat, srdce ale stála otevřena dokořán, upřímnost rostla jak topol. Druzí hosté se pomalu rozcházeli, až jsme konečně celý hostinec opanovali. Půlnoc se počala blížit a s ní přicházely bledé hrůzy a strachy její. Zde onde po stolkách stojící svíčky byly zhasnuté, umírající světýlko

od stropu visící lampy již jen mžouralo, na našem stole hořely ještě hodné dva zbytky svící, které, ač jejich knoty skoro tak dlouhé byly jako ony, přece aspoň tolik světla vydávaly, že se obličejové vyvolených, kteří až do konce setrvali, ještě dosti rozeznati daly. Pan hospodský seděl - v pozici svého raka na štítu - u kamen a spal, jak by ho do vody hodil, jeho tváře byly klidné a bylo na nich viděti, že jeho poslední myšlénka nebyla žízeň. Lénynka seděla nedaleko našeho stolku a zívala. V celé krčmě bylo jako v hrobě, jenom u našeho stolu se ještě jevil život. Soukalík zpíval z útrobu srdce svého:

*Pro jedno kvítí
slunce nesvíí.*

Vendelín měl již celý svět rád. Štika se hašteřil s Konopáskem, miluje-li Dubský hezounkou Julinku z lásky anebo ze zásady. Chroust hledal rýmy pod stolem a Louskal dokazoval s neslychanou výmluvností, že to slovo přítel nepřichází od přiti se; já mlčel a myslil jsem na svou novelu.

Uhodila dvanáctá.

Padla! Vzhůru! zaznělo v celé společnosti. Bratříčkové vstávali a počali prohledávat své kapsy. 1 zaplatili jsme, co jsme byli dlužni, řekli jsme Lénynce: „Dobrou noc!“ ona nám: „Gute Nacht!“ a vysypali jsme se na ulici, kdežto jsme, podavše si ruce, se rozešli.

RADOSTNÉ CESTOVÁNÍ

Na Staroměstské radnici udeřilo půl páté, když jsem na cestu již docela připraven své staré hospodyně sbohem dával.

„Neračte na nic zapomenout,“ napomínala mne pečlivá Marta. „Líp je dvakrát se podívat nežli jednou se vrátit. Račte mít s sebou nůž, - kartáček na zuby, dva šátky do kapsy, peníze? Kdo se jednou vrátí, dvoje neštěstí najde.“

„Sbohem, matko! - Opatruj vás Bůh!“

„Pán Bůh rač opatrovat; šťastnou cestu - pravou nohou napřed!“

Bylo již hezky šero. Ulice byly ale ještě, jako když je vyplákně. Praha, naše stará Praha spala ještě jako po bále a s ní spalo všecko: dobří Fridolínové spali ještě tak dobře jako zlí Dětřichové, nevěřící Tomášové jako lehkověrní Adamové, pečlivé Marty jako nepečlivé Marie, skromné Popelky jako nádherné Isabely. Přiběhnu k hospodě. V průjezdu stál nevyspalý sklepník bez čepice, ve svém černém kancelářském fráčku a v modrooké zástěrce - proti němu choulostivá sklepnice, schovávajíc pod svou merinovou zástěrkou své hedbávné ručičky; a ti dva lidičky hleděli na sebe tak milostně, jako by si byli již všecko pověděli. Na dvoře bylo živo. As pět tučných chlapů zapřahalo tré hubených koní k dostavníku, z jehožto okének již kudrnaté a nekudrnaté hlavy vykukovaly. Nad nimi rovnal fici rozličné škatule. „Ach - škatule? Dobré znamení! To nebudou krásenky také daleko!“ - a naděje mě nezklamala! Nedaleko stály dvě, jedna ještě jsoucí a jedna již bývalá, v tak důležitém rokování zabrané, jako by nejméně osud turecké říše rozhodnouti měly.

„Je to ...ický vůz?“ ptám se skutečného nádvomíka, který vážně k tomu zapřahání dohlížel.

„Je,“ byla jeho odpověď. Na toto vyjádření strčím bez širokého rozmejšlení hlavu do vozu, a hledaje pro své drahé já již odvěra draze zaplacené místo, spatřím ještě dvě prázdná. „Dvě? Toť je dobrá,“ myslím si “toť si můžeš ještě vybrat.“

Vklouznu tedy do prvního oddělení a mám to potěšení tři již dobře usazené pány tam naléztí.

Jeden seděl po koních a proti němu na širokém sedadle dva, a sice tak daleko od sebe, že mezi nimi ještě pořádný člověk pořádně sedětí mohl. Urovnáv si své šosy, začnu se mezi ty dva pány velebit, a byl bych si také upřímně mezi ně sedl, kdyby mě ze třech stran hřmící: „Schon besessen!“ na jiné myšlénky nebylo přivedlo. „Místo jako místo,“ pomyslíím sobě, “místo po koních také místo, a kdo se veze sedě po koních, také se veze,“ - stěhuji se na prázdné místo po koních, které jsem, protože ještě besessen nebylo, také šťastně obdržel. Usadím se a čekám, brzo-li se naše archa hne; archa naše ale stála tak systematicky, jako by na hoře Ararat byla seděla. “Co dělat, když není co k dílu, abys nezahálel?” Vystrčím hlavu z okna, sklepník stál ještě se sklepníci v průjezdě, nádvorník stál se založenýma rukama u našich koníků a zdál se jejich žebra počítat, ty dvě krásenky hovořily ještě jak prve. „Abys nezahálel,“ řekl jsem sám sobě v duchu, “budeš poslouchat.“ I napnu sluchy.

„Jak jsem ti povídala,“ pravila právě ta rozumnější k té hezčí, „řekni jí, ať mi nechodí bez čepce do kuchyně, a ty kapky ať pilně bere - ten mustr na ty noční lajblíky - domácí kuchařku, to petrželové semeno a ten pytel od mouky že pošlu, až sem Honzík přijede. Julii řekni, že se bude Loty Rohanfaldová vdávat, že si bude brát pana Veverku. Já myslím, že budou ty šaty Julii dost - a líbit se jí budou také, a ten klobouk - řekni, že mi ho paní Vopršálková pomáhala smlouvat - šestnáct zlatých, ani krejcar nechtěla slevit. - Ano - ty botky že nejsou ještě hotové, že jsem třikrát byla u ševce a že jsem se zlobila (vtom uhodila pátá hodina). Opatruj tě Pán Bůh, všecky že pozdravuji.“ - Nato si daly ještě po hubičce, starší

udělala té mladší křížek, ta jí za to políbila ruku, nádvorník jí pomohl do vozu a ona se pěkně usadila na to místo, na něž bych já před chvilkou málem by1 špatně dopadl.

„Sedíš dobře?“ ptala se pečlivá panička sedící již slečinky.

„Dobře, matinko,“ odpověděla slečinka.

„Ostaň podvázaná, ať ti nenafouká do uší, zrána je zima; piš mi brzo, to ti povídám - ať nemáme darmo starosti, - a tu máš ještě něco drobných pro příhodu.“

Ještě by se byly jistě dlouho loučily, kdyby pečlivost matiny bedlivosti ficiho, kterýž přišel vybírat, nebyla musela místa postoupit. Pan fici vybral, poděkoval a odstoupil; na jeho místo vstoupil pan expeditor v ruském kožichu, dal si od pánů pasažérů okázati lístky a četl při té příležitosti katalog. „Gut ist!“ zvolal přesvědčiv se, že mu žádná drahá hlava nechybí. „Jakube, jed! - Wunsch glückliche Reise!“ - Jakub práskl do koní, koně trhli, sklepník se sklepníci odskočili každý na jinou stranu a vůz ujížděl, jako když hřmí. Začátek naší cesty byl, jako mnohý začátek, trochu loudavý: čím dál jsme ale jeli, tím rozmanitější a následovně také zábavnější byla cesta naše.

Byl již bílý den, když jsme do první vesnice přijeli. Na návsi stál slouha, podpíraje se na hlavní myšlénku své metody, jižto svým nevázaným svěřencům na cit oučinkoval, - a troubil; zde a onde vykoukal z okna ospalý obličej a čilé vesničanky v negligé vyháněly rohaté a nerohaté čtvemohé hospodářství ze vrat. Při té idylické vyhlídce jsme si otevřeli všecka okna, která se otevřít dala a při kterých nedostatek skla otvírání zbytečným nečinil, a veškerá společnost se mi tu objevila v celé své kráse. Mně po boku seděl pan Holdenau, as dvacetiletý chlapíček. Čelo jeho bylo vysoké a hladké, jak by je ulil; vlasy jeho byly čemé a pod vkusnými obloučky jeho očí hrála mu očka jak trnky, jeho tvář byla jednobarevná, trochu přihnědlá, ale

tak jemné pleti, že bych ho byl, kdyby nebyl právě z dýmky kouřil, za přestrojenou hezkou brunetku držel. Na sobě měl světle hnědý fráček s pozlacenými knoflíky, v kroji jeho vestičky bylo více nežné poezie nežli v mnohé sbírce básní ověřeného básníka ... a z mašle u jeho kravátku vysvítila tak šťastná myšlénka, že se péru z obyčejného českého brku ani popsat nedá. Na rukou měl bílé rukavičky, na hlavě karlovarskou čepici a k tomu byl ženiálně zahalen letním pláštěm hnědé barvy. Já se tomu nemohl dosti vynadivit, k nejel po poště. Byl to bezpochyby jeden z oněch šťastných panáčků, jemuž matinka týdně tolik pěttek svěří, že by nimi deset takových panáčků dlouhou chvíli dostat a nejméně pět rozveselit se mohlo. Takoví lidičky mívají vůbec dlouhou chvíli, a že i ten nejrozumnější z dlouhé chvíle všelijaké nerozumné kousky dovede, to i u nás víme. U pana Holdenaua se toho ale nebylo tuze co bát, on mě¹ proti tomu dobré prostředky; brzo si rovnal poetickou vestičku, brzo romantickou mašli, skrze kukátko se díval na silnici, svlékal a oblékal rukavičky, hrál si s prstenem a konal ještě jiné důležité věci, které vypravovat ani čas, ani místo nedovoluje.

Největší část své bedlivosti obětoval.ale své kakadě; neustále měl v kudrlinkách co dělati a pěstoval je s tak nelíčenou šetrností, že by si ho mohly všechny krásenky ex officio a všickni šviháci ex professione za vzor vzít. Ze všeho, co dělal, vysvítila jakási okrouhlost a uhlazenost, patrné to šťastné výsledky dlouhého a hlubokého bádání; a vše, co dělal, dělal tak nežně, tak nenuceně, tak vkusně a s takovou praxí, jako by co živ nic jiného nebyl dělal.

Proti němu seděl pan Topoleso, muž as třicetiletý s bledým podlouhlým, asi čtyřycetiletým obličejem, v hnědém kabátě s aksamitovým límcem, koukal zasmušile a kouřil. Byl to ne-

šťastný tenorista, který, baže po bobkovém věnci slávy, na divadlech hlavních a nehlavních měst růže svých tváří prozpíval; tuze velkým nepřitelem skleničky prý také nebýval, a toto nevinné vyražení, kteréž mnohý frakem a mnohý jenom rozumem zaplatí, musel pan Topoleso třemi ze svých nejvyšších tónů za platit. Nato vystoupil opět, zpíval jak mohl, nutil se, ale již to nešlo, a jen pro tu maličkost, že nemohl tak vysoko, jak to krasocitné publikum chtělo, přišel Topoleso - ač ho dva slavní kritikové, toť se ví, že jen z lásky k umění a pravdě, drželi - přece dolů, kam nechtěl; a nyní, jak sám pravil, se ubíral ke své sestře na venkov pro nové růže a odtamtud do Gräfenberku pro nové tóny, kamž se nyní pro hlas tak pilně jezdí, jako se druhdy do Kopidlna pro rozum a do Libáně pro fousy chodívало.

Proti mně seděl pan Cvrček, malý černovlasý, od neštovic podřubáný, slušně oděný pán již při letech.

Mezi panem Cvrčkem a panem Topolesem seděla co Květná neděle mezi Škarednou středou a Bílou sobotou naše známá slečinka, roztomilá blondýnka v zarůžovatěném kloboučku; - děvčátko samý smích.

Avšak nejzajímavější osoba v naší společnosti, jak pro toho, kdo chce psát novely, pro dušezpytce, tak pro člověka, který nemá co dělat, byl bez vší pochybnosti na zadním sedadle sedící pan Neviděl, mladý zarmoucený človíček, jakýmž za našich časů rozervanci říkáme. Dle jeho bolestného pohledu byl by ho měl každý spořádaný člověk za absolvovaného, na prázdniny jedoucího filozofa, který ale ještě neabsolvoval: když se člověk na jeho ženiální klobouk dříve než na jeho absolvovaný obličej podíval, byl by ho každý, kdo v létě žížeň z Prahy za Oujezdskou bránu zanášel, za vídeňského harfenistu z Prahy držel; díval-li se ale člověk déle na něj, zdálo

se, jako by pan Neviděl klobouk smekal a říci chtěl: „Armer Reisender.“ - Obličej jeho byl zvadlý, oko vyhaslé; na jeho vysokém havraními kadeřemi zastíněném čele zdálo se strašně tajemství stárnouti; slovem, pan Neviděl vypadal, jako by byl z některého špindlerovského románu utekl.

Vedle pana Neviděla seděl jako žaludský touš podle smrtelního hříchu pan Koukal a spal; proti němu letitý izraelita v černé noční čepičce a spal také, na druhém konci jakýsi certus quidam, jemu po boku paní Lorbeerhainová, o níž nic jiného povědít nevím, nežli že mohla sedět po koních, že nemohla cítit tabák a že měla na klíně překrásného pinčlíčka, jemuž, jak jsem se z jejích vlastních úst dozvěděl, Finetl říkali.

Ve voze bylo ticho jako v pythagorejské škole. Netrvalo to ale dlouho - dostavník jel z kopce, kolo vrazilo na kámen, vůz odlít, a z naší pythagorejské školy se udělala židovská.

Květná neděle padla na Škaredou středu, Bílá sobota na pana Holdenaua a pan Holdenau mi dal při té příležitosti tak upřímné políbeníčko, že jsme té upřímnosti na celý den oba měli dost; pan certus quidam padl na smrtelní hřích, smrtelní hřích na žaludského touše a pan Koukal karamboloval svou hlavou černou čepičku svého protějšího souseda tak, až to zaznělo.

Paní Lorbeerhainová sháněla se ve smrtelních ouzkostech po svém mazlíčkovi, volajíc: „Finetl, gehst her!“ pan Topoleso klel; blondýnka se smála; pan Cvrček si držel nohu a volal: „Počkej, chlape, přijď mi pro diškreci!“ Můj soused si rovnal manžety, já neříkal nic; uběhlík z románu si vzdychl a pan Koukal si tak klasicky zazívnul, jako by chtěl polovici naší společnosti způsobem Hladoleta do království nebeského pomoci, pak si, protřel oči, vykoukl ven a začal vážným hlasem: „Jáť myslel, že pršelo, a ono nepršelo,“ - několikrát si přešel rukou

čelo a mudroval dále: „Ten pražský chmel je přece jen kapitální chmel. - Jen kus Prahy s několika pivováry k nám, o to ostatní by se obec postarala”

Že se s ním žádný do hovoru nepouštěl, umlkl a dělal bezpochyby svá poznamenání potichu.

„Bezpochyby pan student?“ promluvil po dlouhém mlčení pan Cvrček, ostře se na mne podívav.

„Ještě včera jsem jím byl,” byla má odpověď.

„To jsem si hned pomyslíl. - Medik, to se rozumí”

„Nikoli, pane; já studoval práva”.

„Právnick? Aj, aj!” zvolal pan Cvrček, dívaje se na mne, jako by před sebou Kováříka měl. „Tedy právnick?”

„Ba právnick!” vzdychl jsem si a celá společnost na mne utrpně oči obrátila, vyjímaje jedinou blondýnku, která po mně několikrát po sobě tak čiperně očkem hodila, jako by se mi skutečně vysmívat chtěla.

Kozel mi tu radu dal, že jsem se svým právnictvím pochlubil! Proč jsem neřekl, že jsem partikulié z Holešovic anebo rentié z Bráníka, a mohl jsem jet dále v svatém pokoji.

„Jak se račte jmenovat, pane právnicku?” ptal se po chvíli srdečnějším hlasem pan Cvrček.

„Karel Dubský!” byla moje odpověď. Měl jsem ovšem říci pravdu, říci ale před tou čipernou blondýnkou, že se jmenuju Antonín Prášil, k tomu bych se nebyl odhodlal, a kdyby se mě soudce v té chvíli byl na to ptal.

„Karel Dubský? Dubský! To jméno je mi nějak povědomo!” hlaholil pan Cvrček, nemoha si ale vzpomenout, kde by je byl slyšel, rokoval dále: „Prosím vás ale, pane Dubský, co vám to mohlo jen napadnout, v devatenáctém století studovat práva? Či nevíte, že je právnicků všude jako hořkých hub? Spravedlnost má již tolik kněží a kostelníků, že se pro ně pomalu

ani k oltáři nebude moci dostat. Ještě dobře, že je slepá; kdyby otevřela oči a vás zhlídla, zhrozila by se a odešla by tam, odkud filozofie přišla. Pod jakýmpak praporcem spravedlnosti umínil jste si bojovat?”

„Pod žádným!” odpověděl jsem odhodlaně, a uštěpačnou řečí pana Cvrčka poněkud uražen, umínil jsem si, že mu budu dávat odpovědi takové, jaké otázky budu dostávat.

„A proč jste tedy studoval práva?”

„Abych se přesvědčil, zdali se študování práv v devatenáctém století vyplatí nebo ne.”

„A shledal jste?”

„Že ne!”

„Toť jsem si také myslil! A co hodláte nyní začít?”

„Jdu k strejci sládkovi, aby mě pasoval ferulí za hvozdu. Doufám, že se do sládkování brzo zaštuduju. Dvě nejhlavnější věci: pít a ‚Dej pán Bůh štěstí, pozdravuje pan starý z Kuklíka‘, ty už umím. To ostatní se, jako všecko na světě, časem poddá.”

„To uděláte dobře!” zvolal zničehonic pan Koukal a zabral se opět do svého rozjímání.

„Tedy chcete být sládkem?” hlaholil můj pokušitel. „Co škodí! Když se mohou peníze vypsát, vymluvit, vymlít, vypect - proč by se nemohly také vyvařit? Jakpak chemii - nebo, jak ji teď pokřtili, lučbu jste neštudoval?”

„Lučbu? Ne, tu jsem neštudoval.“

„To je škoda, velká škoda!”

„Jak to?”

„Že byste, kdybyste byl lučbu študoval, k sládkovství ještě také hodným vinopalem býti mohl.“ Přičemž se tak studeně usmál, že mi krev v srdci stydla. - „Dostals,” řekl jsem sám sobě, „nemluv podruhé s kocourem o myši.“ Aby ale na mě mé zahanbení tuze pozorovat nebylo, mluvil jsem lhostejně

dále!“Mohl jsem se ovšem obrátit k lékařství; teď je ale již pozdě.”

„A co byste měl z toho, kdybyste hned byl tím panem doktorem?“

„A prosím, lékaři mají přec neustále co dělat -“

„Aby vyšli, - to máte dobře,“ skočí mi do řeči ten arcikritik. „Řekněte mi jen, kdo teď stůně? Na prstech vám ty pacienty vypočítám: študent, když nechce dělat zkoušky; panička, když chce dostat nové šaty; ouředník, když se mu nechce do kanceláře, a slečinka, když si chce s mladým panem doktorem známost udělat. Tu máte ty pacienty.“

„To by byl svět šťasten, kdyby jiných pacientů nebylo!“

„Inu, ovšem máme ještě jiné nemoci. Mnoho lidí trpí na zatvrzení srdce; povídkáři na vodnatelnost, básníci na souchoťiny, právní přátelé mají hryzení a nedočkavé panenky trháni. Jindy to bývalo ovšem jinak - jindy bylo přece hromada panských nemocí v módě; nyní musí být, najde-li se na deset mil pán, který svá kuřátka chová, a najde-li se, tedy je jistě z minulého století. A řekněte mi, kdo vám co dá, když nebudou páni chtít stonat? Sedlák? To si počkáte. Nežli by dal groš do lékárny a desetník lékaři, raději nestůně; a věřte, kdyby nebylo kávy, masopustů, kalupů, šněrovaček a soudů, seděli by páni doktoři jako my tu proti sobě a připomínali by si oné blahé chvíle, když jim v Karolině troubili. A na těch pár nemocí máte allo- homeo- a hydropaty.

Věřte, bude-li to tak déle trvat, budou muset lidé z outrpnosti stonat.”

Dobré nebe ví, čeho bych se byl od toho dobrého človíčka ještě všeho dozvěděl, kdybychom nebyli právě přijeli na místo, kde se přepřahovalo. Kočí vykřikl a naše archa zastavila se před hospodou. Velký muž se zelenou čepičkou otevřel

vůz, vítaje nás obecným: "Pěkně vítám," - pana Cvrčka ale se zvláštním : „Poníženě vítám, pane doktor!" Když jsme všickni z vozu vylezli, poroučel se nám pan doktor velmi vlídně, a přistoupiv ke mně, stiskl mi ruku a usmívaje se řekl : "Budtež si advokátem anebo sládkem - dejž vám nebe jen svatou trpělivost; budete jí mít zapotřebí" Nato pospíchal přes náměstí. Dlouho jsem se za ním díval, jak před ním lidé smekali; konečně jsem se ale také do hostince odebral.

Po snídání jsme se hrnuli k vozu, já si pospíšil napřed, abych se dostal na zadní místo; černá čepička a pan Neviděl hleděli již odtamtud, kam jsem já zamejšlel. Sedl jsem si tedy na místo pana doktora, slečinka na mé, a tak jsme jeli v bázni boží dále.

Sotva jsme vyjeli, začalo poprchat a v malé chvíli se jak náleží spustilo. Naší společnosti nebyl ten deštiček tuze vítaný; jediný pan Koukal nepřipouštěl si tu nehodu k srdci, a pohlídnuv s lhostejným obličejem na rozplakané nebe, pravil : „Vždyť jsem si to hned pomyslel, že zmoknem; když jdou studenti na vage a když vojáci mašírujou, vždycky musí pršet.“ - Po chvíli se ale nesmírně spustilo a vítr hnal tak, že vytloučenými okny do vozu cákati začalo. Černá čepička se tlačila do koutka, panička ukryvala šklebícího se Finetla; pan Holdenau zastrkoval hedbávným šátkem rozbité okno, aby na něj a na blondýnku, s nížto výhradně hovořil, déšť nemohl; my ostatní jsme trpělivě snášeli, čím nás nebe navštíviti ráčilo.

Na poledne přijeli jsme do D ..., kde jsme přítele s černou čepičkou a naši blondýnku ztratili. Pan Holdenau koukal jako ze sna, když ji nějaký pán, který tu na ni již, čekal, z vozu vyzvedl a nahoru do hostince odváděl; i zavrtěl si nad tím hlavou a ubíral se také nahoru; my ostatní jsme zůstali při zemi.

Pan hospodský přišel, sekal poklony, ptal se nás, co budeme poroučet, a volal: „Sechsmal Suppen!“ Dal nám šňupat, nalíval pivo a litoval nás, že se nám čas tak pokazil.

Pan Topoleso utíral již podesáté talíř, pan Neviděl pouštěl se s těžkým srdcem již do druhé hromady housek, které tu na stole ležely, - a já počítal již podesáté všechny tabule v oknech - a ještě nic nepřicházelo.

„Dáte-li pak nám dnes přece něco jíst, u všech všudy, černých višní!“ zahřímal konečně pan Koukal. To oučinkovalo a v malé chvílce foukali jsme všickni do hovězí polívky. Byla to ňáká polívčička, nerozdílná sestřička té, dle které páter Abraham a Sancta Clara své světoznámé porovnání učinil; ani očka, ani jedinkého očka neměla, a proto také se to stalo, že ani kousek hovězího masa neviděla.

Co jsme se s tou polívčičkou mordovali, přiběhla paní hospodská v zelených pantofličkách na nás se podívat. Z jejího špičatého nosíčku a na čele přilepené špičky od okurky dalo se hádat, že dostaneme k pečení okurkový salát. Nato přinesli maso. Ach, to byly roztomilé porcičky! - Vítr nesměl táhnout, kudy je nesli, sic by se s nimi nebyli shledali. Sáhnu tedy pro tu tak nazvanou porci hovězího masa, rozříznu ji na dvě, napíchnu půlku ona se mi otočí okolo vidličky - já ji položím na jazyk - ona se mi rozplyne jako myšlénka - a já měl po radosti. Nato jsme si dali přinést pečení a dostali jsme ještě okurkový salát; pan Koukal si dal ještě dát korotev, a dostal korotvičku. Ještě ho vidím, jak pilně zelí na talíři rozbíral, aby ji našel, a jak se jí ulekl, když ji našel; ta šla jistě ze studií na prázdniny, když na ni slouhova hůl spustila. Tak jsme skončili tabuli, při kteréž jsme se měli jako Římané, jenom s tím rozdílem, že oni jídávali ab ovo usque ad malum, - my ale a malo usque ad malum.

Zaklepáme; - paní hostinská tu. Ptáme se, co jsme dlužni, a paní hostinská přinese černou tabulku, na nížto se hrozné adice bělely.

Uděly se oučty, každý vysázel, co byl povinován, paní hospodská přepočítala řádky, shrábla peníze a řekla: „Danke recht sehr!”

Když jsme již měli odjíždět, přiletěl pan Holdenau, a sotva že skočil do dostavníku, vytáhl z kapsy tobolku, díval se do ní, ptal se, jak daleko máme ještě do Husopeče.

„Ještě čtyry míle,” odpověděl pan Topoleso, „kdybychom tam již raděj byli. Já mám ještě as čtvrt hodiny odtamtud k sestře a rád bych se tam ještě za dne dostal.”

„Kdepak nechal mladý pán slečinku?” ptal se po chvíli pan Neviděl pana Holdenaua, kterýžto, v hlubokých myšlénkách pohřížen, na rozplakané nebe toužebně pohlížel.

Ona jela se svým strýcem napřed,“ odpověděl pan Holdenau, kadeře si urovnáváje.

„Ani se nám neporoučela, hehe!” smál se pan Koukal.

„Kdo obědval nahoře, tomu se poroučela,” řekl pan Holdenau a klesl opět v své předešlé snění. Cestu jsme si krátili, jak jsme mohli; mluvili jsme o železné dráze a o těch zlatých časech, které nám po ní přijedou, o morisonských pilulkách, o Čarovném závoji a o obilních cenách na posledním trhu.

Konečně se vyplnilo přece přání pana Holdenaua, my přijeli do Husopeče. Byla již hodná tma, když se dostavník v hospodě pod kolnou zastavil. První osoba, co se tu našim zrakům objevila, byl nádvorník, kterýžto si na nás do vozu svítil a prohlídnuv si nás dobře, s mudrcou lhostejností k opodál stojícímu hospodskému řekl: „Sieben Stuck!”

První vyletěl z vozu pan Holdenau a první slova, která přes práh jeho rtů přeletěla, byla: „Kde tu zůstává paní Weisenwolfová?“

„Paní Weisenwolfová?“ študoval pan hospodský i nádvorník, a nemohli ničeho vyštudovat; ale naštěstí se tu vyskytl kluk, který se nabídl, že pana Holdenaua k Weisenwolfovým dovede. Pan Holdenau té krásné příležitosti použil, a doporučiv svůj filec péči nádvorníka, pustil se do největšího deště za klukem. My se však, sebravše každý svých pět švestek, stěhovali do hostince. V průjezdu stála slečinka pana hospodského, hezké děvčátko, - dívala se ale na nás, jako by nás ještě jakživa nebyla viděla.

Já vytáhnu zmrzlou ruku z kapsy a vyseknu jí tak čipernou poklonu, že by se za ni každá primadona poděkovat mohla; slečinka ale hodila hlavou, jako by chtěla říci, co říci nechtěla; - já si pomyslel, co jsem chtěl, a šel jsem za svými společníky do hostince. Tu si zjednal pan Topoleso vozík, pozval mě na zejtřek do Květinova, a když jsem mu slíbil, že jistě přijdu, rozřehnal se s námi.

Večeře má byla krátká. Při večeři jsem si vzal pokoj, kdežto mi pan hospodský, ač mne v hostinci jaksepatří natáhl, přece krátkou postel vykázal, bezpochyby proto, abych se o to, oč mě natáhl, zase skrčil.

Mohl jsem již asi hodinu ležet, tu zaslechnu silný šramot. I vystrčím hlavu z postele - a co vidím, dvěře se otevrou a panská, držíc v ruce rozžatou svíci, uvádí skrz naskrz promoklého pana Holdenaua do mé ložnice. Panská postaví svíci na stůl; pan Holdenau se postaví k světlu, rozevře toboleku a čte: „Paní Weisenwolfová, číslo 142. - Vždyť nejsem slepý - a hluchý jsem také nebyl.“ „Může být,“ řekla mrzutá panská a odběhla.

“Co si o mně pomyslí! - Co si jen pomyslí!” bědoval pan Holdenau se založenýma rukama po světnici chodě. „Zpropadený kluk! Všecky louže se mnou vymete, a kde nic, tu nic!“

Panská přinesla večeři, pan Holdenau se navečeřel, svlekl se, a zažehnav několikrát svou nepožehnanou procházku, hodil sebou do peřin.

KRASOVĚDNÍ UCTĚNÍ

Druhý den byla sobota. Abych slibu panu Topolesovi učiněnému dostál, opustil jsem již časně ráno teplé lůžko, - ačkoli dost nerad; ale jaká pomoc? Slovo dělá muže, já do Květínova musel, a proto jsem se také jaksepatří vyšvihnout hleďel. „Pan Topoleso je tenorista,“ řekl jsem sám sobě, “tenorista zná všecky tóny, následovně také dobrý tón, a vyšvihnout se, když člověk návštěvu koná, přikazuje dobrý tón: tedy, Prášile, seber se.“

Ačkoli jsem do tajemství bohyně Módy nikdy zasvěcen nebyl, přece jsem se, dav si načas, ještě tak vyšvihl, že jsem ještě dosti po právnicku vyhlížel. Abych se v Květínově nad snídaním potit nemusel, umínil jsem si v Husopeči nesnídat, a vskutku jsem na snídaní více nepomyslel, ač mi vykypělá smetana z kuchyně až do pokoje zaváněla.

Hodiv se ouplně do gala a pohlédnuv ještě na pana Holdenaua, který ještě svou včerejší procházku vospával, bral jsem se ke Květínovu, šel jsem ale jen co noha nohu mine, abych si boty nezamazal a abych zrovna k snídaní nepřišel; neboť mi neustále ten dobrý tón v uších hučel.

Mohlo být as půl deváté, když jsem se šťastně do Květínova dostal.

Přijdu k panu Topolesovi, an si právě poslední papírek před zrcátkem z kadeří vymotával.

„A, pan Dubský!“ zvolal, jak mě zhlédl. „Serviteur! Račte odpuštit, že to tu všecko rozházeno, odložte a posadte se, kam můžete, já jsem hotov.“

„Jen si račte dát načas,“ řekl jsem na židlici se spouštěje, „já nepřišel vašnosti dělat nepříležitosti.“

Pan Topoleso byl tak hodný, že mě uposlechl, a za tři čtvrti hodiny byl, jak by ze škatulky byl vyskočil, a hned jsme šli, kam jsme měli jít.

Přijdeme do skvostného pokoje, tu nás vítá šedesátiletý pán a o dobrou polovičku mladší panička. My si začneme dělat poklony a pan Topoleso, kterýž byl roli ceremonáře převzal, jal se ohlašovati: „Tuto mám čest představití pana Karla Dubského, absolvovaného právníka z Prahy. - Tu je můj laskavý pan švagr pan Beneš a tu jeho choť, má paní sestra.“ Opět se každý několikrát pokloníme a pan Beneš si začne opakovat: „Pan Karel Dubský - Dubský ? Snad račte být onen pan Dubský, jemuž letos v Teplicích pan strýc tak těžce stonal?“

„Nikoli, pane!“ odpověděl jsem, obávaje se již, že mě to cizí jméno do nějaké nesnáze přivádí.

„Stálo by to ale za to, abyste jím byl!“ pousmál se pan Beneš. „Já podepsal poslední vůli jistého pána, v které svého synovce za dědice ustanovil; že by se byl pozdravil, to pochybuju, lékaři mu dávali velmi skrovnou lhůtu.“

Já ještě opakoval, že to můj strýc nebyl, a byl jsem tomu velmi povděčen, když se hovor k jinému předmětu obrátil.

Ohlížeje se po pokoji, spatřil jsem mnoho krásných obrazů; mezi okny stálo nákladné fortepiano, u dveří bohatě nadaná knihovna. Nahlídnuv blíže, spatřil jsem knih všelijakých vazeb, jazyků a rozumů, mezi nimi také některé české. Obležení Pra-

hy od Švédů, Mařenčin košíček, asi půl léta Včely, rok Květů, první tři Svazky Časopisu Českého muzeum, Kořaleční mor a ještě jiné, jejichž nápisy již nepamatuju.

„Jste také milovník čtení?“ ptá se mě pan Beneš vida, jak po knihách očima střílím.

„Rád čítám, vašnosti,“ odpovím, „ať je to, co chce, ze všeho se může člověk něčemu přiučit.“

„Já jsem také toho mínění,“ řekl pan Beneš, „a proto také při kupování kněh tuze velkým vybíráčkem nejsem; já koupím vše, co mi knihkupec zašle, a třebaš to hned nečetl, přijde přece časem chvíle, když se do toho podívám. - Kdo rád čte, ten také rád poslouchá, a třebaš to do jeho pole nenáleželo, - že ne?“ pousmál se pan Beneš a vytáhnul z knihovny nějaký dlouhý rukopis, žádal mě, bych se vedle něho na kanape usadil; což jsem také učinil.

Mezitím, co pan Beneš svůj rukopis rovnal, přišla milostpanička a ptala se mě přívětivým hláskem, co budu poroučet k snídání, jestli kávu nebo čokoládu.

„Uctivě ruku líbám, milostpaní,“ děkoval jsem, „já jsem již zaopatřen.“ A pro tu lež mě hnedle svědomí začalo píchat.

„Snad mi nedá pan Dubský košíčkem? To by mi bylo líto.“ Já chtěl něco říci, co by asi jako: „To bych tuze nerad!“ znělo, pan Beneš mi ale celé mé potěšení pokazil. „Jdi jen, jdi, Fanny, a neobtěžuj pana Dubského! Vy paničky si myslíte, že každý pětkrát snídá jako vy. Nech nás nyní, nech; my tu máme něco důležitějšího k dílu.“

Panička odešla a s ní také má blahá naděje ke snídání.

Zatím rozložil pan Beneš své spisy a začal číst navedení, jak se z českého lněného semena rigajské dělati může. Dobré nebe ví, kde jsme trpělivosti - on ke čtení a já k poslouchání - nabrali. Celou hodinu četl a já celou hodinu poslouchal, jak

by mi tajemství mudrců egyptských vysvětloval. Pan Beneš skončil a já se mu upřímně poděkoval. „Mám tu ještě jedno pojednání,“ pravil pan Beneš, pot si z čela utíraje, „jak se dá z borových kůr dobrá kořalka táhnout - ta práce se mi podařila - vyjde brzo také tiskem - kněhkupci již na to čekají.“

„No, bude-li chtít také to číst, budiž ti nebe milostivo!“ vzdychl jsem si v duchu, pot si z čela utíraje, a hrůza mě začala obcházet.

Mezitím si sedl pan Topoleso k fortepianu, hrál a zpíval tak krásně, že bych byl málem zapomenul, že jsem ještě nesnídal. Nebylo ale možná; neboť můj apetytek se již k takovému apetytu vzmožil, že bych byl hory přenášel. Pana Topolesa to tuze netěšilo, že jsem mu po každém kousku okolo krku nepadl; a já byl tomu rád, blahou nadějí se koje, že ho hraní brzo omrzí, když se přesvědčí, že myje mouřenína a že slámu mlátí.

Pan Topoleso byl ale jiného smejšlení; on si předsevzal přece něco ze slámy vymlátit a pustil se bez dlouhých rozpaků do strašlivé árie, kterou mě najednou zničit chtěl. Nebe, to byla délka! Tu jsem pozoroval, jak život krátký a umění dlouhé. Já vždycky myslíval, že všechny věci, vyjímaje toliko novely, konec mají, slyše ale tuto árii, začal jsem z celé duše o pravdivosti zásady své pochybovati. „Ty sis dal, Prášile, se svou lhostejností,“ vzdychl jsem si. „Mohls chválit a mohlo být po komedii; podruhé budeš prozřetelnější.“ - Seděl jsem již jako na uhlí, an se najednou otevřely dvěře a milostpaní přiváděla as osmiletého žlutovlasého klučíka se slabikářem do pokoje.

„A, náš Bertoušek,“ zvolal pan Topoleso, „ten nám něco zahraje,“ odskočil od fortepiana, vyzvedl klučíka do vejšky a dal mu políbeníčko; když ho ale k fortepianu posadit chtěl, bránil

se studentíček ze vsí síly své, a dostav se k matince, kňoural: „Maminko, já bych jed.“

„No, což neuděláš pánovi ani kompliment, ty nezdvořáku?“ napomínala matinka svého mazlíčka.

„Já bych ale jed, maminko!“ mazlil se žlutohlávek.

„Uděláš hned pánovi kompliment!“ křikl pan Beneš.

„Co je to za způsob?“

Klučik začal štemovat moldánky a šel mi dát pac; matinka mu přinesla zatím chleba s máslem a bylo zas všecko dobře.

„Bertoušek nám něco zahraje, on je hezký chlapeček,“ lichotil pan Topoleso opět Bertouškovi.

„Až sním; vid', maminko, že až sním,“ omlouval se malý virtuos, oběma rukama krajíce se drže.

Konečně Bertouška přece k fortepianu dostali, on hrál jak uměl, dohrál, byl rád a já také. Na hraní ale nebylo dosti; Bertoušek byl také deklamátor, následovně musel také deklamovat. On deklamoval; co, to nevím; to ale vím, že jsem malého řečníka po skončené robotě, zlých následků své lhostejnosti z historie pana Topolesa ještě si povědom jsa, tak nesmírně chválil, že to mé hospodáře velmi těšilo a že chlapeček tu deklamaci ještě jednou opakovati a já ještě jednou poslouchati musel.

Ach, jsou v žití našem okamžení, že by člověk sám sebe snědl, a takové okamžení žil jsem v Květinově.

Bylo půl dvanácté, já se začal poníženě poroučet. Zvali mě k obědu, já se ale uctivě poděkoval. Všickni mě vyprovázeli; šli jsme zahradou, kde mi k mému velkému potěšení pan Beneš své jiřinky ukazoval. „Ta světle šarlachová je Madame Chéréméteffa; tu ta světle purpurová je Springfield Rival; tu ta bělounká s růžovými špičkami je Marchioness of Tavistok, tu je Napoleon, tu Bellerophon, tu Bella Juno a tu růžově karmazínová John Falstaff.“

Rozloučiv se, ujížděl jsem k Husopeči, kde jsem si vynahradil, co jsem v Květinově zanedbal. Pan hospodský na mne koukal jako na muzikanta vida, že si dávám jídla od repetice; nebylo by také divu, kdybych si byl da capo dal; mělt' jsem apetyt, jakým se jen Homérovi hrdinové honositi mohou.

NOVÁ ROMANTIKA

Posilniv se, opustil jsem Husopeč. Asi za hodinu octl jsem se v utěšené krajině. Bylo to jedno z nejutěšenějších oudolí vlasti naší, do něhož by, kdyby někde jinde (jenom ne v Čechách) leželo, i Čechové jako do zaslíbené země putovali, na které se ale jen proto, že je v Čechách, ani Čech nepodívá, když nemusí. Vpravo byl roztomilý zelený pahorek. Na tom roztomilém pahorku stála bílá kaplička s červeným přístřeškem, z pravé strany malou, z levé ale ještě menší lipkou zastíněná. Vlevo strměla ohromná skála, zde onde nízkým jen křoviskem porostlá; po skále srčel silný pramen, čině pocestného pozorna, jak by té skále velký vodopád slušel, na čele skály bylo utěšené místečko a na tom místečku nebylo - nic.

Přede mnou ležela na pahorku vesnice, do níž dvě cesty, jedna ouzká do vrchu, druhá široká podle vrchu vedla. Uprostřed vísky vypínal se vysoký zámek s vysokými komíny, které se na komínky svých doškami pošitých poddaných hezky zvsoka dívaly.

Jda dále, spatřím podle strašné skály nizounký pahorek, porostlý napolo již metlicí, z nížto bělavé kameny jako zanedbané památníky zapomenutých hrobů vykukovaly. pod návrším stál košatý strom, pod stromem seděl muž, jehož pravice, podporujíc hlavu s černými kadeřemi, na velkém kameně odpočívala. Já jdu pomalounku blíž, a kdo to byl? - K mému

největšímu potěšení pan Neviděl. Jeho tvář byla ještě bledší, nežli se mi na dostavníku býti zdála, a koukal okolo sebe tak melancholicky, jako by byl ještě neobědval.

„Ó, šťastná náhodo! Na dostavníku nemohl jsem s ním mluvit, teď mi sám do tenat padl. Ó, šťastná novelo! Není-li život jeho pětidílový román - bude dvouarchová novela. Ó, Prášile! Tys šťasten, tys amanuensisem.“

Hlavní osoba je přece v novele hlavní věc a také ta nejpotřebnější věc; k čemu ji dělat - tu ji mám hotovou; jenom novelu nalíčit a on mi do ní vběhne; beztoho z nějakého románu utekl.

Bude to ovšem trochu hubený hrdina - ale nic nedělá: čím hubenější hrdina, tím tlustší bude novela. Teď se ho vyptám na celé jeho živobytí, popíšu ho od paty až k hlavě; urovnám to, leccos nedůležitého vynechám, leccos důležitého přilžu, oberu almanachy a povídky, které mi štěstí, respektive neštěstí do rukou přivede, vyšpikuju to s nasbíranou kořistí, a Prášil bude amanuensisem!

Nejdřív musím arci vědět, co as je, - nebo něčím musí přece bejt. Ať je, čím chce; já ho udělám myslivcem, může bejt rád; kdybych chtěl, udělám ho hajným. Teď jenom několik osob a nějaký děj. Osoby? Ty mám hned; slečinka Amálie, nejkrásnější a nejhodnější panenka z celého světa, bleďounká, s modrýma očkama, s černými kudrlinkami, s labutím krčkem, s aksamitovou ručinkou a s malou nožičkou. Do aksamitové ručičky dám jí jak padlý sníh bílou punčošku, do modrých oček potutelného Mílka, do růžových rtů dvě řady perliček, na krček vlasovou šňůrku se zlatým křížkem, do srdéčka nevinnou lásku, udělám jí sedmnáct let starou a posadím ji k oknu. K slečince Amálii dám černookou panskou; ta se bude jmenovat Lori; bude to hezká maličkost - tak něco pro ukřácení

mysli. Dám jí dlouhé náušnice do uší, zelené pantoflíčky na nohy, dám jí dlouhé šaty se širokým karnýrem, ovážu jí černou zástěrku s kapsičkami; v jedné bude mít ruku se zlatým prstýnkem, v druhé stříbrný dvacetník se zamilovaným psaníčkem.

Čtvrtá osoba bude krásné Amálie poručník - tyran, šedesátiletý vdovec, který by se rád ženil. Do tváře mu dám červený nos, na hlavu něco, ale ne mnoho šedivých vlasů, na krk strakatý šátek s mašličkou, za branou veliký dvůr, do srdce lásku k holubům, do žaludku myslivce hrdinu a na nohy kuří oka.

Pátá osoba bude sedmdesátiletá hospodyně poručníka tyrana; tu oblíknu do kožichu, dám jí na hlavu kukli, na nos brejle, do rukou tlustou knihu s mosaznými zápony, do úst mobile perpetuum, na nohy bačkory a do žaludku křeče a tak ji posadím ke kamnům.

Osoby jsou hotové - teď jenom ještě nějaký pořádný děj.

Myslivec stojí u zahrady v nových botách, kartáčuje si vlasy, povytahuje si manžety a studuje na obličej, kterýž by se krásné Amálii a poručníku tyranovi nejvíce zalíbil. Konečně si dodá srdce, jde a žádá o ruku své vyvolené. Poručník tyran nechce ani slyšet a ukáže mu dveře; a když tomu nechce hrdina myslivec rozumět, sahá po své stříbrem kované španělce; hospodyně se lekne, dostane křeče. Amálie se dá do pláče a panská nedělá nic.

Myslivec zvolá: „Mějte se dobře!“ a běží do hospody.

Hospodská se ho lekne; on běhá po hospodě co zoufalý, lomí rukama, trhá si vlasy, nařiká si, že je mužským; rozběhne se proti oknu, zůstane stát, zatne pěsti, obrátí své divoké zraky k špinavému stropu a přísahá u bran pekelných, že poručníku tyranovi okna vytluče; utiší se, nevytluče je. Druhý den jde

z pouhé dešperace do světa. Přijde do Prahy, tu vykuřuje dýmky z mořské pěny, čítá na rohách divadelní cedulky, spravuje hodinky, předplatí na Květy a Včelu, chodí do Vršovic na pivo a do Podola na raky, myslí na svou Amálii, kouká se slečinkám pod klobouky, študuje stoletý kalendář a stejská si, „že těch šajnů není“ Jde okolo divadla, vidí tam prodávat holuby, jde Celetnou ulicí, vidí tam za sklem klobouky se širokou střechou; pak jde Jezuitskou ulicí, spatří tam za sklem pěkné kníry a za druhým sklem pilník na kuří oka; jde po Malé Straně a do oka mu padnou pod podloubím krásné bačkory, při každé té věci připadne mu krásná Amálie na mysl. Jako bludná duše chodí po Praze; na srdci mu leží ten pilník a ty bačkory. Konečně si pomůže přece k šajnům, nechá si růst dlouhé vlasy, koupí si kníry a klobouk se širokou střechou, zaopatří si pilník na kuří oka; koupí si dva páry rousných holubů, pár bačkor a jednoho Vodolékaře s pilníkem strčí do kapsy, bačkory do uzlíčku, a tak připraven spěchá do ráje, z něhož jej byla před půl letem poručníková španělka vyhnala. Přijde tam; krásná Amálie jest o půl léta starší, její panská také, hospodyně má křeče, poručník má vyrazení s kuřimi oky, a žádný doktor jim nemůže pomoci, ačkoli poručník tyran svatě slibuje, že ten, kdo mu pomůže, za odměnu krásnou Amálii dostane. Myslivec se oblíkne za lékaře, jde k poručníkovi, žádný ho nepozná.

On je rád; vypiluje poručníkovi kuří oka a udělá mu dárek s holuby; hospodyni vyžene vodou ze žaludku křeče a učiní jí hrozné potěšení s bačkorami; za to má dostat Amálii.

Amálie ho nechce a povídá, že se nebude vdávat. Myslivec odhodí klobouk a kníry a stojí před svou milenkou in originali. Milenka ho zase chce. Poručník se arci zlobí, ale nic platno; strojí se svatba. - Poručník se těžce roznemůže, dá si

je zavolat k posteli a prosí je, aby mu odpustili; smíří se s nebem, udělá poslední vůli, a nic jim neodkáže; odebere se na pravdu, a jak již každý pozoruje, nedědí mladí manželé nic ani ex testamento, ani ab intestato.

Nyní dám těm osobám přiměřená jména; celé novele nějaký kapitální titul, a victoria - novus sacra tua intrat sacerdos!

Teď jenom ještě, jak toho hrdinu do novely dostat, abych mu mohl slova od samých úst a city od samého srdce opisovat? - I dodám si zmužilosti a kráčím k němu - a on dočkal.

„Dobrý den, drahý příteli!“ začnu na něj co nejzdvořileji.

Pan Neviděl se na mne podívá, hodí hlavou a řekne:

“Děkuju !“

„No, bude-li pořád tak krátce odpovídat, tedy se od něho dlouhou historií tak brzo nedovím!“ pomyslím si a rokuju dále: “Vy jste si tady dobře usedl do chládku; slunce dnes až hrůza palčivě svítí.“

“Svítí - svítí!“ - odpověděl hrdina; „na krvavou pěst zatvrzelého lotra tak jasně jako na sepjaté ruce strachem před smrtí umírající baby.“

“Ten chlapík začíná mluvit rozumně,“ pomyslím sobě, „začneš tedy pracovat dále.“ - “Copak je vlastně cíl vaší pouti, přítelínku?“ ptám se po chvílce opatrně dále.

“Hledám bílou vránu s černýma nohama,“ usmál se divoce můj bledý hrdina - “pro jistý brok slepého ostrostřelce; učím neviňátka plakat, zatlačuju oběšencům oči, vykládám nebožtíku dlouhé sny a hledám nový hrob pro živého samovraha.“

“Milý človíčku, s tebou bych nechtěl pod jedním krovem zůstat!“ pomyslím sobě. „Ale teď se tě přidržím - novelu mít musím, a tys učiněná romantika.-“

Vstaňte, drahý příteli, půjdeme dále! Tamto je krajina jako ráj, tam na své těžké sny zapomenete,“ řekl jsem k němu po chvíli; on mi ale odhodlaně odpověděl:

„Kdo své peklo s sebou nosí, ten je i v ráji nalezne.“

„Vám něco schází, můj zlatý!“

„Nic mi neschází!“ šeptal temným hlasem můj podivný společník „Já mám víc, nežli potřebuju; mám život a nelze mi umřít.“

Tu hodím kabát s ramen, sednu si k němu a začnu ho po chvíli dále examovat:

„Drahý příteli, vy jste nemocen. Obtěžuje-li něco srdce vaše, svěřte se, příteli, snad se vám ulehčí.“

„Byl jsem nemocen, byl!“ mluvil nešťastník pro sebe. „Stonal jsem, když jsem měl být zdrav, a jsem zdrav, když bych měl býti mrtev.“ Chvíli mlčel, pak si zhluboka vzdychl, a obrátiv k nebi zakalené zraky své, zvolal jako šílenec: „Ona byla nevinná! On je lotr, on mi krvavými drápy rozerval blaho mé, - a já, blázen, já si chtěl oči vyplakati. - Třes se, třes! Nešťastným tě učiním v ráji tvém, k zoufalství tě přivedu a nedám ti umřít. Ó, mé dlouhé dny a moje noci, moje dlouhé noci!“ Při těch slovech přikryl si obličej a vrhl sebou na zem.

„To bude jistě nějaký kousek všeoblažující lásky!“ myslil jsem si, útrpně na bolesti svého společníka hledě.

„Ubohý človíčku, tak mladý a již tak nešťastný!“ Hodnou chvíli jsem tu mlčky seděl, domnívaje se, že nešťastník snad pláče; chtěl jsem mu dopřát čas, aby se vyplakal, pak že mu bude snad lehčeji.

I sedím ještě dýl - a společník můj se ještě neozývá.

„I toť by se již musel za kopu nešťastných lásek vyplakat! - Snad v tom nevězí něco jiného?“ - Hnu se tedy k němu, hýbám ním - on ale nic. Posadím ho - ruce a hlava mu klesnou:

já křičím, volám, třu ho - on zase nic; já zdvojnásobím své namáhání; on otevřel oči a zas je zavřel.

„Dobrotivé nebe! Mám tu zůstat? - Ať mi tady zemře! Mám utéct? To je nekřesťanské, a ještě by mohli říci, že jsem já smrti jeho příčinou. I popadnu tedy rychle svůj kabát, strčím ho svému umírajícímu hrdinovi pod hlavu a letím, jak jsem byl, jen v bundě - do blízké osady. Sotva dechu popadaje ptám se, kde zůstává lékař. „Tu jsou tři; který?“ - „Který má kdy,“ řekl jsem.“Oni mají všickni kdy.“ - „Tedy kterýkoliv, jen brzo, jen brzo.“ Nějaký kluk běžel se mnou k jednomu, ten nebyl doma, sklízel čočku; běžíme k druhému, ten byl přes pole s gratulací; přiběhneme k třetímu, ten byl sice doma, ale na půdě. - Holka pro něj honem skočila, on přišel; já mu pověděl, proč jsem přišel. On pro sebe něco řekl, vytáhl z truhlíku nějaký nástroj - a již jsme zas běželi.

Na cestě jsme zjednali ještě příležitost, která pro nemocného hned přijet měla.

Můj společník dělal nesmírné kroky; já se nutil, abych nezůstal pozadu; šlo to s kopce - a tak jsme se brzo k cíli dostali. Kdo popíše ale mé leknutí, když jsme přišli na místo, kde jsem umírajícího opustil! Strom tam stál ještě, kámen tam ležel ještě, můj kabát ale - můj jediný kabát a hrdina mé novely byli tytam! I letím okolo skály - pan lékař za mnou; koukám sem a tam kde nic tu nic; já se vrátím, letím ke kapliče - pan lékař za mnou; ohlížím se na vše strany - po panu Nevidělovi a mém kabátu ani památky.

„Kdepak máte toho pacienta?“ zahřměl na mne můj Hippokrates a podíval se na mne, jako by mě očima probodnout chtěl. Já mu začnu vypravovat, jak jsem nemocného našel. Hippokrates ale nechtěl ani slov a slyšet a trhal sebou, jako by ho na vidličky bral. Já ho snažně žádal, aby se jen umínil;

on ale vedl neustále svou: “Známe takové ptáčky - a teď mi dejte za mou cestu pět zlatých, nebo vám okážu, zač toho loket, dělat si z právního lékaře blázna.“

Já začnu zase prosit, - nic naplat, jak bych dřevěnou sochu prosil. Posléz si dal přece říci, vzal zlatý stříbra a ubíral se čapími kroky k domovu.

„Ty sis dal, Prášile! Ty sis dal,“ vzdychl jsem si, když jsem se tu samotného viděl; “ten tě ošatil, od hlavy až po uši. Můj kabát, má novela, má služba, mé krásné sny, všecko, všecko totam! Kdyby byl alespoň řekl, co je zač, co byla ta ona, co byl ten ukrutný on, jenžto mu dělal dlouhé dny a dlouhé noci, ale všecko, všecko bylo totam. Ach! Ze sedmého nebe do propasti věčného zármutku jest jen jeden krok!”

Ubíraje se k městečku, potkám objednaného vozku. I já ho snažně žádám, aby se vrátil, a povídám mu, proč on mi dal ale ex abrupto tak hranatou odpověď, že na mně horko vystalo. Vozka, nemoha v ouvoze obrátit, musel jet až dolů, a já pospíšil do městečka, kdežto jsem na ouřadě svou záležitost udal a o pomoc žádal. Pan vrchní byl hodný pán, dal hned na vše strany posly rozeslat, aby zloděje stíhali. Já se poděkoval a odebral jsem se se svým neštěstím do hospody.

Ach, to byly ty nejsmutnější chvíle mého života! Noc se schýlila, poslové se vrátili; všickni přišli s prázdnou ale žádný nechtěl s prázdnou odejít. Neštěstí mé bylo hotové. Jakživ jsem se s tak těžkým srdcem na lůžko nekladl jako tenkrát; dlouho jsem již ležel, ale balšámový sen nechtěl se spustit na mdlé oči; ach, on, jak svět, jen ty rád navštěvuje, jimž se štěstí usmívá, nešťastné však opouští. Já dělal všecko, co jen kdy kdo pro usnutí radil: desetkrát jsem přeříkal: „Jednou jedna jest jedna“ až do: “Jest jeden milión“ - počítal jsem, kolik básníků musí zhubenět, nežli jeden kněhkupec ztloustne, - ale nic na-

plat! - „Škoda, že nemám s sebou nějaké básně!“ litoval jsem a počal poznávat, jak je to zlá věc, bez knihy se pustit na cestu. Tu jsem si náhodou na jisté básně vzpomenu, - a již počala víčka očí mých se tížiti, v mysli mé se počaly tvořit mrákoty a já utonul sám v sobě! Ó, jsouť ještě divy v přírodě, pro něž ani smyslů nemáme.

MILOSRDNÝ SAMARITÁN

S těžkým srdcem vinul jsem se druhého dne z lůžka svého; a když mě vyškrobené rukávy usmívajících se děvčat a lesknoucí se boty usmívajících se jonáků, ježto jsem oknem před hospodou státi viděl, ujistily, že je neděle, počal jsem svou ztrátu dvojnásobně cítit.

„Odtud musíš, a sice čím dřív, tím líp,“ to bylo mé první předsevzetí toho dne. „Odtud musíš, - ale jak? V bundě - bez kabátu? Ne, raděj cestovat bez hlavy jako treska, raděj bez peněz jako mudrc: jenom ne bez kabátu! Nežli půjdeš, musíš mít kabát,“ bylo mé druhé předsevzetí, a jak bych si ke kabátu pomohl, první moje starost. Naštěstí bydlel v obci žid Árón, kterýž, voze do Prahy nový oves, jež za starý prodával, z Prahy staré kabáty přivážel, které svým občanům zase za nové přepouštěl, a vždycky něco takového rozumného zboží v zásobě měl. - „Dobře, Áróne, z tebe si udělám dnes přítele v nouzi!“ a hned jsem si pro něj poslal.

Árón tu byl v okamžení s celým krámem, rozložil své rozmanité zboží po stole a držel každému kusu zvláštní chvalořeč. Já nahlídnu blíže a spatřím několik kabátů rozličného stáří a kroje a mezi nimi - kdo by si to pomyslíl - k největšímu podivení svému - bývalý svůj kabát, jež jsem v minulém masopus-

tě z důležitých příčin dal učit hebrejsky. Ačkoli byl o půl léta starší, vypadal přec líp, nežli když jsem ho na studie poslal. Bez rozmejšlení vyvolil jsem tedy svého starého přítele. Stará víra nejpevnější, staré pivo nejříznější, starý přítel nejvěrnější. Áróň mi pomohl starého přítele obléknout, a když spatřil, že mi přiléhal, jako by byl na mne dělán, pousmál se, a učiniv mi poklonu, řekl : „Guten Morgen, Herr Baron!”

Áróň byl poctivá duše a rád se smluvil. Za frak chtěl patnáct zlatých na stříbře; já mu podal patnáct na šajnech, a můj frak byl zas mým, jako před půlrokem. Kabát dělá muže; bez kabátu chodil jsem jako zmoklá slepice z místa na místo a v celé mé hlavě nebylo poctivé myšlenky; jakmile jsem ale kabát měl, nový život mé žíly probíhal a s chutí jsem opustil městečko. Nyní jsem začal přemejšleti, od čeho budu živ, až mi malý zbyteček mé mohovitosti vyjde? „Máš se sebe prodávat, abys měl do sebe co dát? - Prodávát? A jak prodávát? Jako Francouz začít s bundou? Nebo jako Španěl s košilí? - Ne, to neučiním, a kdybych měl prosit.”

Kráčje pilně octnul jsem se asi za hodinu ve vesnici, kteréž Radostín říkají. Na začátku vsi stálo krásné stavení s malou zahrádkou. - „Jakpak,” pomyslím si, „kdybys takhle tam na milosrdné srdce jemnostpána zaklepal? - Něco může padnout.“

„Komu patří to stavení, strejčku?“ ptám se okoloidoucího rolníka.

„To s tou červenou střechou?“

„Ano, - to!“

„To patří našemu panu inspektorovi Kašparidesovi. Máte-li ale u něj co řídit, tedy si obejděte dříve jeho hospodyni, sice nepořídíte nic.“

Já byl rád, že jsem se to dozvěděl, a dělal jsem hned přípravy k vykonání svého předsevzetí. Abych hospodyňku hned

prvním krokem přes práh nesplašil, očistil jsem si o trávnické boty tak, že bych v nich do leckterého bálu byl mohl jít; svlekl jsem bundu a dal ji do šátku. Abych ale milostpána, není-li přítel dýmek, z kapsy vykukující trubkou nepoděsil, schoval jsem dýmku se vším příslušenstvím a s bundou za plot, a abych docela jako panenka před milostpána předstoupil, dýchal jsem hodnou chvíli na pilíř; prozřetelnosti nikdy nezbyvá. - Abych ale se svou žádostí hned v první instanci, to jest od paní nebo panny hospodyňky, odmrštěn nebyl, usrovnal jsem si tváře tak, aby na nich, dokavad toho zapotřebí nebude, ani té nejmenší zmínky o mé prázdné kapse nebylo. Tak připraven pustil jsem se do domu.

Dvěře byly otevřeny; to mi dodalo ještě víc chuti; zmužile překročím práh a začnu si jen pro forma na kartáči podešvy čistit, obrátím se, a přede mnou stojí na hospodyňku ještě skoro trochu mladá hospodyňka, vyšňořená, jako by se celému světu zalíbit chtěla, a dává mi tu prastarou, snad již ode všech vzácných, urozených jemnost- a milostpaniček otřepanou otázku: „Co jste nám přinesl?“, přičemž se na mne tak prakticky podívala, jako by ze mne aspoň dva krocany vykoukat chtěla „Koukej - jen koukej! A kdybys měla oči co Argus, tady nic nevykoukáš, a kdybys měla tolik ruk, co jich Briareus měl, tady nebudeš nic brát.“ Jsa přitom do role své tuze dobře zaštudován, nedal jsem se její otázkou v konceptu másti. I sehnal jsem hbitě svou zdvořilost dohromady, udělal podle nejnovější módy starou poklonu a ptám se, je-li jemnostpán doma?“

„Co mu chcete?“ byla druhá otázka drahocenné hospodyňky.

„Mám s ním něco důležitého jednat.“

„Jemnostpán je doma; jděte tady okolo kuchyně nahoru a zaklepejte na ty popelavé dvěře.“

To ví šlak, co to mají páni ve svých domech za módu! Chce-li člověk k němu jenom na slovíčko, musí jít skrz kuchyni anebo aspoň okolo kuchyně. Proč? - Sub judice lis est. Půjdu k vykázaným dveřím, zastavím se, odříkám si ještě jednou vyštudovaný kompliment, urovnám si kabát, vlasy a zaklepám. - „Herein!“ zahřmělo to v pokoji tak silně, až mě u srdce píchlo. Otevru tedy co nejopatrněji dvěře, a na mne hledí as padesátiletý pán, hově si v novém županu na skvostném lehátku. Já překročím nizounký práh, učiním co nejponiženější suplikant svou nejhlubší poklonu a zůstanu jako publikán u dveří stát.

„Was wünschen Sie?“ zeptá se jemnostpán hlasem, jako by se mnou protokol zaváděl, - a zvedne se.

To byla voda na můj mlejn. Já přikročím trochu blíže a začnu po malém, ale důtklivém úvodu, v němžto jsem kromě toho, že jsem student, něco o obtěžování z mé a něco o odpuštění z jeho strany důmyslně pověděl, vypravoval strašlivou historii svého neštěstí; házím slovy „milostivý pane!“ a „moje neštěstí!“ jako hrudami a dělám obličej, které by ani v očistci tomu nejbídnějšímu hříšníku neslušely. Pán poslouchal, jako by ani pánem nebyl, a nespustil ze mne dříve zraků svých, až jsem byl s celou historií hotov.

„No? - A což dále?“ ptá se laskavý pán hlasem o něco mírnějším než poprvé.

„Co nyní, Prášile?“ pomyslím si. „Jaká pomoc, on nechce rozumět, ty musíš chtět nechtěj s barvou ven.“

Opět se ukloním, a jako bych jemnostpána za kmotra prosil, začnu ostýchavě a zkroušeně, že bych jeho laskavost o nějaké viatikum prosil.

Pán mi porozuměl a já byl rád. On přešel několikrát pokoj, vytáhl z kapsy stříbrnou pikslu, šňupnul si, zamyslí se, jako by

študoval, mnoho-li mi asi dáti má, hodil hlavou, postavil se přede mne a řekl:

„Tedy študent?“

„Ano, milostivý pane, nešťastný študent,“ odpověděl jsem a začnu naň vystrkovat své absolutorium.

„Nechte, nechte, já vám již věřím,“ řekl pan inšpektor, šel k psacímu stolku, vytáhl šuplátko, ze šuplátka něco vzal, strčil to do kapsy a kynul mi, abych šel za ním.

„Kraj světa za tebou půjdu, muži zlatý,“ pomyslíl jsem si.

*Ó, Čechové jsou národ dobrý,
nešťastný jenž v nouzi lká,
nechť se k Čechovi obrátí,
on mu rychle pomoc dá.*

S těmito a jim podobnými myšlénkami se obíraje, dostal jsem se za panem inšpektorem až do zahrádky, kterážto se od domu až k silnici táhla. Na konci zahrádky u dvířek zůstal pan inšpektor stát, vytáhl z kapsy klíček, otevřel dvéře, vyšel na silnici a na mne kynul, abych šel za ním. Nato kousek popošel, zůstal stát; já, konaje co nejponíženější jeho stín všecko co on, zůstanu také stát; on se podívá na mne, já na něj; on pozvedne ruku a ukáže prstem na tabulku, která před námi stojící sloup krásílila, a kývne na mne, abych četl. Já se ochotně přiblížím, pozvednu zraků svých a čtu:

„Hier ist das Betteln verboten.

Zde jest žebrota .. .“

Ve mně hrklo jako ve starých hodinách. Dál jsem nemohl čísti; před očima se mi dělaly mžitky, ruce mi klesly a já tak zdřevěněl, že bych byl nepozoroval, kdyby byl někdo takovou tabulku na mne přibil. Hezkou chvílku jsem před tím svým nadělením jako zkormoucený paragraf před znamením vykřik-

nutí stál, a ještě jsem nebyl v stavu ze svého limbu se probra-
ti. Po chvílce teprva jsem se vzpamatoval, a ohlížeje
se po svém dobrodinci, spatřil jsem ho, an k domovu pospí-
chal. - Nechtěl na mé díky čekat - a kráčel tak spokojeně
ke své hospodynce, jako by byl v těch pěti minutách, co
z domu byl, deset milosrdných skutků udělal. Co teď počít? -
I vytáhl jsem opět svou bundu a dýmku ze skrejše, a obrátiv
se hrdě zády k pilíři, na nějž jsem byl před půlhodinou pilně
dýchal, putoval jsem dále.

Lidé šli právě z ranní, a tím způsobem dostal jsem až do nej-
bližší vesnice několik hovorných společníků, od nichž jsem
se ještě všelicos o panu inšpektorovi dověděl.

Slunéčko zlaté vystupovalo vejš a vejš, a já pořád ještě pil-
ně kráčel, až byl stín tak krátký, že jsem si pohodlně na hlavu
šlápnouti mohl, z čehož jsem usoudil, že již daleko do poled-
ne nebude, a to bylo také proto, proč jsem se bez dlouhého
rozmejšlení zrovna do nejbližší vsi pustil. Uprostřed návsi stál
kostelíček se špičatou věží, kolem něho hřbitov, ovrhnutou zdí
obehnán, přes níž mladé lipky a černé křížky vykukovaly. "Dnes
neděle a tys ještě ani v kostele nebyl," káral jsem sám sebe,
vida několik vystrojených děvčat do kostela pospíchat „Pů-
jdeš také," řekl jsem k sobě a šel jsem.

Kostelíček byl malý, krásný ale a čistý tak, že by mohl mno-
hému velkému kostelu za vzor sloužit. Bylo právě kázání; jak
jsem pozoroval, byla řeč o milosrdném Samaritánovi. Obli-
čeje všech, vyjímaje toliko několik přítomných nepřítomných
starých, několik sedících neposedících mladých a ještě ně-
kolik neposlouchajících posluchačů byly obráceny
na kázajícího duchovního otce, kterýžto právě své kázání ná-
sledujícími slovy končil: "Jdětež a učítež to samé, jestliže dle
slov mých jednati budete, dostanete se po této pouti do lůna

Abrahámova; pakli ale dle slov mých jednati nebudete, budou podílem vaším mrákoty věčné. Amen.“

„Dejž to nebeský pán Bůh!“ vzdychli si pozorní posluchači; vážný kmet si utřel s čela pot a ohlašoval několik šťastných, kteří do stavu svatého manželstva vstoupiti mínili, a několik ještě šťastnějších, kteří odpočívali v Pánu, - a lid se jen za ty šťastnější modlil.

Služby boží se skončily.

Bylo poledne, něco lidského se u mne začalo ozývat, váček. byl hubený. - když je málo drobných, přestává muzika - Co jsem měl dělat? - Vzal jsem v hospodě zavděk studentskou večeří a kráčel jsem hezky lehounce dále.

Mohly být as tři hodiny, když jsem k velké, na táhlém vršku ležící vsi přicházel; cesta vedla přes potůček, kterýžto, zastíněn červenými vrbami, podle paty táhlého vršku ourodnými polmi se vinul.

Pověsil jsem si kabát na vrbu u potůčku, sedl jsem si a lkal jsem, připomínaje si Prahu. Šel okolo jeden žid, podíval se na mne, řekl: „Guten Tag!“ a šel svou cestou dále; šel okolo jeden sedlák, podíval se na mne, neřekl nic a šel svou cestou také dále; i vykračoval si kolem obstarožní pán, na hlavě mu seděl klobouk na tři facky, v obličejí mu seděl neapolitánský nos, v suché ruce měl tlustou špaňhelku, na těle fráček z časů prince Eugena, jeden šos mu šel hat, druhý čehy, nad jehož uzounkým límcem vážný copánek a la Rochus Pompe-mikl jako rafika na slunečních hodinách se pyšnil; - podíval se na mne, zavrtěl hlavou, neřekl nic a pokračoval ve svém vykračování si dále. Kdyby snad byla Praha tenkrát okolo jela, byla by se na mne podívala a byla by jela také dále - ach, můj dědeček měl dobře, říkáje:“Není hůř, jako když je zle!“ Ó, vy jste dnes na kázání nebyli!

Odpočinuv si, ubíral jsem se dále. Asi sto kroků od potoku stála hruška, pod ní ležel řádně ošacený muž již při letech velmi nepohodlně, ale spal přece. Podívám se naň a řeknu: „Ty sis, chudáku, také špatně ustlal,“ a jdu dále. „Prášile, Prášile, ty jsi vytýkal zatvrzelost lidem, kteří na kázání nebyli; tys byl, a činíš totéž.“

Vrátím se, prohlídnu si položení spícího, natrhám hrachu z nejbližšího pole, vložím mu to pod hlavu a jdu, sám s sebou jak náleží spokojen, svou cestou. Sotva jsem ušel dvacet kroků, slyším ukrutný hlas: „Stůjte!“ já se obrátím a tu vidím, jak se na mne obr co hora řítí, přiběhne ke mně, popadne mě za límec u fraku a zahřmí na mne: “Kdo vám dovolil trhat hrách?”

Já ho začnu prosit; nic naplat, on vedl pořád svou: “Kdo vám dovolil trhat hrách? - Zaplatte nebo půjdete se mnou.” Na mne začaly jít strachy, peněz jsem neměl, na prosbu nic nedal a na outěk nebylo ani pomyslení; jak jsem se mu jen trochu hnul, postavil se přede mne, okázal mi svalovitou pěst a zahřmíval : “Vy mi nevěříte!” Když viděl, že se ze mne nic vystrašiti nedá, popadl mě za ruku a já musel chtěj neb nechtěj s ním.

Přijdeme do vsi, celá ves se sběhla a vyprovázela mě až k zámku. Přijdeme na kancelář; pan správce byl doma, nechtěl ale mého žalobníka vyslechnout, vytýkáje mu, že ani v neděli nedá pokoje; když ale můj žalobník podotkl, že potrháný hrách ten nejlepší z celého okolí jest a že vzácnému pánu toho hrachu, až ho vymlátí, na přesvědčenou asi věrtel pošle, byl pan správce hned celý jiný a na mne se hned jaksepatří podíval. „A dobře!” zvolal, „toho panáčka znám; - nepozdravil u vrbiček.” Bylť to onen třetí pán, co kolem mne u potoka šel. „Vomastku, jděte pro pana France; on bude hrát u bednáře v karty.“

Vomastek odešel. Já začnu na pana správce s prosbou, aby mě nezdržoval, že je má cesta důležitá a že by i malé zameškání zlé následky mítí mohlo. Nic naplat; pan správce mě ani slyšet nechtěl, a chodě po kanceláři asi pětkrát si opakoval s jakousi libostí: „Dobře, nepozdravil u vrbiček.“ Žalobník přijde s panem Francem, asi pětatřicetiletým, poctivě vypadajícím človíčkem; pan Franc se mi ukloní a žalobník zůstane u dveří stát.

„Pane Franc, vzít péro a papír!“ řekl vážným hlasem pan správce; „sednout si a psát, co mu budu diktovat.“

Pan Franc se podivil, sedl si, urovnal si papír a namočil péro. Pan správce si sedl a udělal ouřední obličej. Dobré nebe, to byly oči! Přísněji nemohl ani Rhadamantus koukat, když bíd-né hříšníky k věčné dlouhé chvíli odsuzoval. Nadiktovav panu Franci k protokolu hlavu, začal mě examovat: „Jakpak se jmenuje on, audiat?“

Já: Pane správče, ještě nejsem žádný on.

Správce: Vždyť jsem si to hned pomyslil - Jakpak se tedy jmenuje mladý pán?

Já: Antonín Prášil.

Správce: Psát, pane Franc: Antonín Prášil; však my mu vy-prášíme. - A odkudpak ?

Já: Z Prahy.

Správce: Psát, pane Franc: Z Prahy. Pražský ptáček tedy, tím líp, - cizopanský; nemá-li své věci, dá se na šup. - A co-pak jsme zač?

Já : Absolvovaný právník.

Správce: Absolvovaný právník? Co je to za zvíře?

Pan Franc: To říkají teď tak juristům, vzácný pane.

Správce: Mlčel on a držel hubu, až na něj dojde; jeho se ještě žádný neptal. Jurista - v takovém kabátě, slyšel on, audiat, račte mi pak přece povědít, co to je absolvovaný právník?

Já: To je člověk, který na zpozdilé otázky žádné odpovědi nedává.

Správce: Odpovědi nedává? Budeme tedy vidět, jste-li právník nebo ne. Pan Franc, hvízdnout na vrátného, on sedí u kašny.

Pan Franc: Ale, vzácný pane, neračte horlit, ten člověk není tak hloupý, jak se zdá.

Správce: Mlčet, když já mluvím; - však já dobře vím, co mám dělat. - Nepozdravil u vrbiček.

Já: Pane správče, já nedoufám, že byste se ráčil zapomenout a nějaké bezprávi na mně si dovolit; já znám zákony a vím, kde svá práva hájit.

Správce : Láryfáry, před takovými strašáky neutečeme.

Pan Franc: Vzácný pane, račte se moderýrovat, ten človíček nám může udělat ostudu beim Kreisamt a kaňka je hotová; juristé, ti mají rozum s fousama.

Přišel strejček Vomastek s vrátným a pan správce pokračoval ve výslechu dále: „Nuže, mladý pane, jak to bylo stranu toho hrachu?“

Pan Franc na mne mrkl, abych řekl, že nevím. „Quod fecisti nega,“ pomyslím si, a počne na uraženého hráti, ptám se: „Stranu jakého hrachu?“

Správce: Co jste tuhle našemu pořádnému sousedu potrhal.

Já: Já? Potrhal hrách? - Pane správče, již jsem řekl, že potrhal. Já: Já? Potrhal hrách? - Pane správče, již jsem řekl, že ze sebe dlouho blázna dělat nenechám, a kdybych neměl čest pro místo, na němž stojím, byl bych již dávno jinou začal.

Správce: Vomastku, co tomu říkáte?

Vomastek: Na vlastní oči jsem to viděl, vzácný pane, jak mi hrách trhal; on mi to není v stavu zapřít do očí.

Správce: No, co tomu říkáte, vy mladý pane kazisvětě?

Já: Co tomu říkám? Že budu svého žalobníka žalovat u hrdelního práva a mého soudce u krajského ouřadu. Je to nějaký způsob, je to nějaký řád, vypadnout na pocestného, který žádnému neublížil, jako zákeřník, nakládat s ním hůř než s lotrem, táhnout ho na ouřad, by z něho několik zlatých vystrašil; je to pořádek? - Račte nyní, pane správče, dle libosti nakládat.

Správce: Vomastku, co tomu teď říkáte?

Vomastek: Vzácný pane, já bych mu - jen na něj račte pustit hrůzu; on se musí přiznat.

Vzácný pán na mne pustil hrůzu, a já se přece nepřiznal.

Dlouho jsme se ještě hašteřili; pan Franc se potajmo smál, pan správce horlivostí celý zesinal; žalobník mi okázal po straně svou pěst, já ale stál přece na svém. „Apropó, kdepak má pas?“ ptal se mě po chvílce pan správce, vítězně se mi do očí dívaje, jako by si myslil: teď ho máme.

Já: Pas? Já nemám žádného zapotřebí.

Správce: Nemá zapotřebí? Dobře, teď ho máme; nemá pas.

Já: Prosím, pane správče, na tři hodiny ve své vlasti nebudu snad pas brát?

Správce: Houby ve své vlasti, to u nás neplatí; u nás musí být všecko černé na bílém. Psát, pane Franc: „Nemá pas.“ Nyní vynahradí on panáček tuhle sousedovi škodu, sice - již ví, co si myslím! Pas nemá. -

Já: Já platit nebudu nic, a pas nepotřebuju, já jsem poctivý člověk -

Správce: Poctivý člověk? Nechce platit, nemá peníze; polouká se v neděli, a poctivý člověk!

Když se ze mne nic vystrašit nedalo, kázal mě pan správce odvésti do šatlavy. Pan Franc chtěl ještě nějaké slovíčko za mne ztratit, ale nic naplat.

“Odmrštěn jest,” zvolal rozhorlený správce; „nepozdravil u vrbiček!“ A já byl odveden do šatlavy.

„Není jiné pomoci, přenocovat zde již musíte,“ řekl pan Franc, do šatlavy mě uváděje. „Až se náš starý prospí, pak si nechá říci; já mu dnes u večere trochu strachu naženu a zejtra vás pustí. Vy, Johanes,“ pravil k vrátnému, „můžete po chvíli pána vzít do světnice, starý sem beztoho dnes nepřijde. Po večeri sem přijdu, hodíme si šestadvacet. Mějte se zatím dobře! - Johanes, ať nejste hrubiánem.“

Mé krásné sny, mé zlaté sny se mi krásně vyjevily. To jsou ty ráje, o nichž jsem tak sníval, to ty doby blahé, co mě na venku očekávaly. Má novela, má služba, všecko totam. Pověsiv naději svou na hřebík, sedl jsem si na lavici a díval jsem se, kde se vynacházím. Obydlí moje bylo dlouhé a ouzké jako sklípek, do něhož umouněným okénkem churavé světlo dost bídňě padalo. Zdi byly začazené, poseté nápisy a hieroglyfy rozličné velikosti a druhu, o rozličné obraznosti, krasochuti a délce dlouhé chvíle svých tvořitelů svědčíce, do Almanachu pro kvetoucí svět bylo by se z nich ale málo dalo vybrat; podle zdi stály lavice, u okna stolek, idylicky pořezaný; stolek ten byl zaražen do zdi a stál, jako česká kritika, na jediném noze.

Johanes byl šlechtný muž; neboť mě dlouho v té mučirně sedět nenechal, an mě, jak mu pan Franc přikázal, do své světnice vzal, kterou se do šatlavy muselo jít. Johanes byl také hovořivý člověk, a proto jsem se také od něho všelijakých věcí zadarmo dověděl. Na pana správce si velmi stejskal

a povídal, že u něho jen to platí, co platí, že je starý mládenec a že nemiluje na světě nic jiného než peníze a obrázky. Pan Franc byl, jak vrátný povídal, docela jiný člověk, velmi hodný, ale také starý mládenec, za mladých let byl prý pan Franc několikrát v lásce nešťasten, a sice jen proto, že neuměl tancovat. Když patnáctý košíček dostal, umínil si, že se musí naučit tancovat; když mu ale mládek z pivovaru jenž mu po tři neděle na valečkách v tanci lekce dával, všechny vlohy k tanci zhola odepřel, rozloučil se pan Franc s poslední svou nadějí, zazpíval si "Vale, láska ošemetná, adió, lebe wohl," poznal, že není láska ta nejsladší slast na světě, řekl si, že to nikde psáno není, aby se člověk oženit musel, zapřel sám sebe, pověsil ženidlo na hřebík a umínil si blaho své obětovat obecnému; a dostál také slovu.

Od té chvíle stal se pan Franc duší všech veselých společností; nebylo svatby, aby nebyl býval družbou, nebylo posvícení, aby nebyl tančírmeisterem; kde bylo veselo, tam byl jistě také pan Franc; kde on nebyl, nebylo nic; rád si zahrál v karty, rád si také časem přihnul, ale jen když se mu chtělo pít - pít se mu ale chtělo, kdy jen chtěl, a musela bejt vybraná chvílka, když nechtěl.

Mezi samým povídáním přiblížil se večer; vrátný poslal vrátanou pro svíčku a vypravoval své historie potmě jasně dost. Najednou strhne se pod okny šramot, vrátný se zamlčí, hluk se blíží, dvěře se rozlínou a asi čtyři jonáci vlekou pátého do světnice.

„Tu vám vedem zloděje!“ volali jednohlasně jonáci, „vytáhl mlynářovic stárkovi v hospodě z kapsy fajfku; tu si ho teď jen schovejte, vyplacen byl už v hospodě.“

Jonáci se smáli a odešli. Vrátný se ujal svého nového hosta, jak se na vrátného sluší a patří, strčil ho do šatlavy a zavřel

za ním dvěře a dal na petlici. Vrátná přinesla svíčku a rozkřesala; vrátný přeřízl svíčku nadví, zapálil obě půlky, jednu dal mně, vzal na sebe kabát, žádal mne, abych šel zas do šatlavvy, sám že musí jít hledat pana France; já se odebral do šatlavvy a pan Johanes za mnou zamknul.

Já zastrčím svíčku do škuliny na stole a ohlížím se po svém společníku; on seděl na lavici, obličej celý zkrvácený oběma rukama si přikrýváje. Já se naň podívám ostřeji, a kdo to byl? - Pan Neviděl a naštěstí ještě v mém kabátě.

Já tu na něj spustím, aby mi hned kabát svlekl; on mě ale nechtěl znát; když ale viděl, že nechci rozumět žertu, padl přede mnou na kolena a pro všechno na světě mě prosil, abych ho nepřiváděl k zoufalství, že mi kabát hned dá, abych to jen žádnému neříkal, že je beztoho již dost nešťastný.

„Sem dřív s kabátem!“ řekl jsem a díval jsem se mu do očí tak ostře, jako bych ani v šatlavvě nebyl.

Pan Neviděl začal svlékat kabát a bylo vidět, že se s ním nerad loučil; pak si sedl bez kabátu na své staré místo, hlavu k prsoum skloniv.

Když jsem ho tak ztejraného viděl, bylo mi ho přece líto; předházky jsem mu už dělati nemohl, a maje svůj nový kabát na sobě, hodil jsem naň svůj starý frak, mysle opět na svou novelu.

Tisícéré díky vzdával mi pan Neviděl a sliboval svatě, že mi to všechno vynahradí.

„Počkej, můj bledý hrdino, teď mi již neutečeš! Pod stromem jsi nechtěl s barvou ven, teď budeš muset!“

I sednu vedle něho, a byl bych se ho již vyptávat začal, kdyby se ve vrátného světlici několik mužských hlasů nebylo ozvalo. Nato zachrastí u našich dveří petlice, dvěře se otevrou a pan Franc, vrátný a ten samý člověk, jemužto jsem z Vomastkova hrachu podhlavničku udělal, vešli přes práh.

„Kterýpak je to, pane Franc, co jste mu chtěl dát zde nocleh, že mi tak dobře u vrbiček ustlal?“ ptal se v dobrém rozmaru náš nový host, z jednoho na druhého z nás uvězněných pohlížeje.

Pan Franc okázal na mne a ten srdečný muž mi stiskl obě ruce tak upřímně, že bych se byl málem rozkřikl.

„Pojďte, pojdte, zlatý přítelínku, z té žumpy, tu by vám dali tuze dlouhou postel, já vám dám vysokou. Nebojte se nic, už je všecko v pořádku. Není-li pravda, pane Franc?“

„Všecko!“ přisvědčil pan Franc.

„Vomastek slíbil panu správci čtvrtci hrachu, aby vás zavřel; já mu poslal k tomu hrachu husu, aby vás pustil, - a tu to máte. Tedy pojdme. U mne se nemáte čeho bát; kdo se na vás škaředě podívá, toho dám hodit pod kola; není-li pravda, pane Franc?“

„Což je ono o to!“ usmál se pan Franc. „O koláč a o vykoupání je ve mlejně hej! Zvláště ve mlejně pana Jaroše!“

Já se rozloučil a šel jsem za mlynářem; pan Franc nás ještě kousek vyprovodil a litoval, že z naší šestadvacítky nic nebylo.

„I víte-li co, pane Franc,“ řekl mlynář, „pojdte vy s námi. Po večeři si hodíme ve třech.“

Pan Franc se vymlouval, že nemůže odejít; slíbil ale svatě, že po večeři jistě přijde.

Mlýn ležel malý kousek za vsí. Bylo to velké, a jak jsem za šera pozoroval, nákladné stavení. „Ted' jsme doma,“ řekl pan mlynář, do světnice mě uváděje. Světnice byla velká, uprostřed stál ubrusem jak padlý sníh pokrytý stůl, na něm hořela v mosazném svícnu litá svíce a při ní sedělo děvčátko čtoucí v ouhledné knížce.

„Tu vám přivádím vzácného hosta!“ řekl pan mlynář, po světlici se ohlížeje. - „Kdepak jste všickni?“

Dívka pozvedne očka z knihy, podívá se na mne; očka se jí zajiskřejí a ona radostně zvolá: „I pěkně vítám, pane Dubský!“

Ve mně se zatajil dech - spatřil jsem blondýnku z dostavníku.

„Pan Dubský?“ zvolal pan mlynář a měřil mě s podivením od paty až k hlavě.

„Ano, ano, pan Karel Dubský,“ doložila povýšeným hlasem blondýnka a odběhla dříve, nežli jsem se jí za přivítání poděkovat mohl.

„I tedy mi buďte dvojnásobně vítán,“ zvolal radostně mlynář, „synu přítele mého,“ přičemž mě tak upřímně k srdci přivinul, že ve mně všecka žebra chrastila. „To nás těší, že jste držel slovo. No, jen když jste již tady. My jsme vás již včera čekali.“ Přitom otevřel u druhého pokoje dveře a volal : „Pojďte pak sem, panímámo, máme tu vzácného hosta.“

Skromná matinka vyjde z pokoje, vítá mě a pan mlynář mě představuje radostně praví : Vidíte, panímámo? Nepovídá jsem vám, že co syn mého přítele slíbí, také splní?“

„Lízinka měla tedy přece pravdu,“ jala se mírným hlasem paní mlynářka mluvit a červánky potěšitelného překvapení přelítly klidné tváře její. „A copak dělá matinka, pane Dubský?“

„Račte odpustit,“ začnu se omlouvati, „to bude nedorozumění; - já se nejmenuju Karel -“

„I mlčte, vy čtveráčku!“ skočil mi mlynář do řeči. „Karel se jmenujete po panu kmotrovi; vždyť vím, kdo vás držel na rukou, a když jste byl maličký, říkávali jsme vám Karlíčku.“

„Prosím ale - já se nejmenuju ani Karel, ani Dubský; jméno mé jest Antonín Prášil.“

„I vy šibale,“ smál se mlynář; „však nám již neupláchnete, zapírání vám nic nepomůže, Lízinka vás již prozradila; tu ji máte.“

Já se ohlídnu a vidím, jak blondýnka hezounké děvčátko do světnice uvádí pravíc: „Vidíš, Julinko, že jsem tě nevyvedla?“

Julinka se na mne podívá, a jako by naději svou zklamáním viděla; sklopila očka a růžičky jejích tváří se proměnily v lilie.

„Julinko, copak neznáš již pana Dubského?“ domlouval mlynář zaleknuté dívce, jejížto jednání podivné se mu býti zdálo.

„Toho pána nemám čest znát,“ zašeptala Julinka, a vítajíc mě, uklonila hlavinku milostnou.

„To je hezké,“ pousmál se mlynář. „ted' nezná pana Dubského!“

„Jak jsem již pravil,“ přejal jsem opět slovo, „jméno mé je Antonín Prášil a převzal jsem jen proto na dostavníku jméno přítele svého, abych se ousměškům dotíravého spolucestovníka uhnul.“

„Pan Karel Dubský je tedy váš přítel?“ tázal se mlynář.

„Ano, Karel Dubský, kandidát lékařského doktorátu, syn po losenickém direktoru.“

„Ano, ano, ten samý!“ svědčil mlynář. „To nedělá nic, jste také náš.“

Nato mne všickni obsypali a vyptávali se jeden přes druhého, co přítel Dubský dělá, jak se má a kdy opustí Prahu; povídali mi, že ho dle jeho psaní již včerejšího dne čekali a že se obávají, když nepřijel, aby ho nějaká nehoda nebyla potkala.

Já vypravoval, co jsem věděl, a když jsem řekl, že se mnou z Prahy vyjeti chtěl a že snad již na cestě je, prokvetly zase tvářinky Julinčiny.

Při večeři seděl jsem proti Julii. Spanilá to byla dívčinka; vlásky měla černé jak havran, očka modré jak chrpa, líce bledounké a tak jemné pleti, jako by z liliového květu setkány byly; kolem korálových rtů jí hrál lehounký úsměch, za nějžto se žal raněného srdéčka darmo ukrýval, z modrého očka jí svítala dobrota srdce a tvářnost její byla obraz nevinnosti svaté.

Podle ní seděla čiperná Lízinka, co usmívající se růžička podle nyjící lilie.

Při večeři jsme mluvili nejvíce o Dubském. Mlynář vypravoval o jeho otci a paní mlynářka o jeho máti, přičemž jsem se také dověděl, že si přítel Dubský s Julinkou v Komárově, kdež u tety na návštěvě byla, známost udělal.

Já popisoval svou cestu, a když jsem o zmoknutí pana Holdenaua povídal, smála se Lízinka, že svého rytíře tak aprílem šťastně vyvedla.

Po večeři přišel pan Franc; já musel chtěj neb nechtěj v karty hrát. Pan Franc hrál, jako by na šestadvacítku dvanácte škol byl študoval, a já i náš hospodář jsme pochodili zle. Mlynáři to ovšem neškodilo, mně to ale potrhalo finance tak, že mi jen jediný dvacetník v kapse zůstal.

Pan Franc slíbil, že přijde druhého dne na revanš a že přivede ještě zahradníka s sebou. - Dal nám dobrou noc a odešel.

Druhého dne po snídání začal jsem se poroučet, smrtelní strachy maje před šestadvacítkou pana France; mlynářovic mne ale nechtěli pustit.

Po celé dopoledne vyrážel jsem se v Jarošově mlejně velmi dobře; srdečnost mých přelaskavých hostitelů, přívětivost ušlechtilé Julinky a Lízinčina veselohra bez konce činily mi ze mlejna ráj, v kterém bych byl milerád trval, kdyby jen té šestadvacítky pana France nebylo bývalo.

Po obědě jsem opustil Jarošův mlejn navzdor všemu domlouvání, abych ještě aspoň do zejtřka ostal; ba ani upomínání Lízinky, jižto jsem slíbil, že jí při uvíjení nití předýnko držet budu, nepomohlo mne tam déle udržet.-

Když viděli, že se udržet nedám, chtěl mne hospodář dát vyvézt; já se poděkoval, boje se spropitného jako pana Franče. Jda, nevěda ani kam, dohoním člověka, který jako ouřední posel vyhlížel. „Kam vaše cesta, příteli?“ ptám se ho.

„Do Motolic,“ byla jeho odpověď.

„Do Motolic,“ opakuju si a pod lebkou se mi začalo trochu šerit. „Neznáte tam nějakého pana Špačka?“

„Špačka? Kupce?“

„Ano, ano, kupce!“

„Jakpak bych toho neznal! Vždyť od něho všecko kupuju a teď se musím také u něho stavit.“

„Ó, přešťastný Prášile!“ pomyslím si. „Pomoc je nablízku, tvůj otec pomohl kolikrát z ouzkosti, on tě nyní zajisté z neznáze vytrhne.“

„Půjdem tedy spolu,“ řeknu na to, já jdu také ke kupci Špačkovi.“

„To je dobře, bude nám cesta líp ubejvat“

„Co budete u pana Špačka dělat?“

„Jdu tam našemu panu správci pro barvy.“

„A nač je potřebuje pan správce?“

„I dá se snad malovat - Včera večer chytli v hospodě zloděje, jak stárkovi fajfku z kapsy vytáhl, a dali ho do šatlavy, kdež přes noc zůstal; když ho vzal pan správce ráno na examen, tu povídal milý zloděj, že je malíř. Sotvaže to pan správce zaslechl, hned se do něho zamiloval a vzal ho k sobě. Zejtra prý bude pana správce malovat, a proto musím dnes pro barvy.“

Za dvě hodiny jsme byli v Motolicích. Já jdu k panu Špačkovi a představím se mu co syn jeho dobrodince; on mě vlídně přijal, chtěl se mnou srdce rozdělit, na mého otce ale si živou mocí nemohl již upamatovat. Politovav ho, že se mu nebe k tak dlouhé vlídnosti tak krátkou paměť dalo, opustil jsem Motolice a nastoupil srdce plné žluči a celý svět v žaludku maje, smutnou zpáteční cestu ku Praze.

SMUTNÉ POSVÍCENÍ

Bylo již hezky šero, když jsem se do místa dostal, kteréž jsem Jedlovice jmenovati zaslechl.

Jak jsem pozoroval, nacházel jsem se v nějakém městečku; neboť stavení, která jsem spatřil, zdála se mi býti na město tuze chalupami a na pouhou ves tuze domy. Cesta se táhla do kopečka, vpravo i vlevo u cesty stály domky, a muselo být již hezky pozdě, neboť kam jsem se podíval, všude svítili. Ačkoli jsem všetečný jakživ nebyl, přece jsem tak svědomitě zapřítí se nemohl, abych se aspoň do některých oken nebyl podíval. Tu spatřím rázného hospodáře uprostřed rodiny asi dvanácti spokojených tváří, obrácených k velké, uprostřed stolu stojící míse, kolem nížto asi tucet malých a velkých lžícemi ozbrojených ruk převýbornou exercírku drželo. „Ó, blažený, kterýžto uprostřed svých ve svém svoje požívá!“ Tamto zase u stolu stojící dvě dívky s naškrobenými rukávy, v zelených šněrovačkách s portičkami, každá držela koláč v ruce a smály se tak od srdce, že jsem jim to až záviděl. „Ó, šťastný člověk, jemuž dvěma pánům najednou vesele sloužiti lze!“ Podívaje se do třetích oken, spatřil jsem tam sešlou již babičku, spravovala právě na hrnku stojící kahánek, držíc kluči-

ka, který sedě na stole s nějakou čepicí si hrál. Mezitím mi však neustále přes cestu přebíhali vyšňořené holčice a hoši.

Tak jsem se až do srdce té osady dostal; velké náměstí toho místa bylo trochu malé, a když jsem nevydlážděné dláždění, na němžto jsem stál, ty zelené šněrovačky, které jsem okny viděl, štěkot psů, který jsem ze všech stran slyšel, a marné hledání nějaké věže nebo vysokého komína spočítal, vypadlo z toho, že jsem přece jen byl ve vsi.

A když jsem pak ty spokojené obličej, ty naškrobené rukávy, tu opuštěnou babičku a to čilé přes cestu přebíhání vystrojených děvčat rozvážil, hádal jsem hned, že se v té osadě budto posvícení držet, anebo nějaký jiný velký svátek světít musí, - a já uhodl.

„Co teď? Mám tady zůstat a nespát, anebo jít dále a také nespát?“ - Hlava uznala jít dále; záleželo ale jen na tom, co tomu nohy řeknou, nohy ale o jít dále ani slyšet nechtěly. Což je hlavě, ta může lehce daleké cíle vykazovat, když se nese; ale nohy, ty ubohé nohy! Vyslechněmež také druhou stranu. Jen kvůli nohám ustanovil jsem nejít dále.

Teď ale, kde je hospoda? Předě mnou ležely, jako někdy před Herkulesem, dvě cesty, vedoucí, jak obyčejně, jedna vpravo a druhá vlevo. „Nejlíp jest se držet pravé cesty, praví mravokárci,“ řekl jsem k sobě, a byl bych se již tou pravou pustil, kdyby mě nebyl jakýsi tajný magnet, jakési neznámé tušení nalevo netáhlo. „Může bejt, že právě ta levá je ta pravá k hospodě,“ pomyslíl jsem si a pustil jsem se vlevo. Tenkrát mě má naděje nezklamala; neboť v malé chvíli stála přede mnou hospoda v celé slávě své. Okna byla otevřena a z nich se valila pára jako z ruské lázně. Muzika byla právě dohrála a bosí, pro cimbál ještě nedospělí šviháci dotancovali pod okny.

Hospoda byla, jak by nabil. S velkým namáháním, sterou žalostí v srdci a jediný dvacetník jen v kapse máje, propracoval jsem se do krčmy, kde mi několik hodných sousedů místo bez prošení udělalo a ochotný pan hospodský pivo bez poroučení nalil.

Dříve než jsem pivo okusil, prohlídl jsem si své okolí.

V jednom koutě sedělo půl tuctu celých pánů muzikantů; na prvním místě hubený houslista, který se tak upřímně rozháněl, jako by svým sousedům nejméně Galašovy časy vyhrát chtěl; dva foukali do mosazu, dva do dřeva; v koutě seděl basista, který svou basičku tak flegmaticky okolo krku držel, jako by ani nevěděl, že to, co muziku tvrdí, v rukou má. Na stole ležely kusy všelijakých hudebních nástrojů a mezi nimi dva talíře na sobě - cimbál totiž, výminka, bez které žádné posvícení. U tohoto stolu stál rozmašírovaný chlapík bez kabátu, propoceny, jen z něho teklo, a zpíval: „Zahrajte mi mou, lito-lito-lito-lito-litoměřickou!“

„Kde máš pána?“ ptal se ho hubený houslista.

„Pána? Jozífku, - pojď sem!“

„Co chceš, bratříčku?“ zvolal též rozveselený Jozífek..

„Dej si zahrát lito-lito-lito-lito-litoměřickou! Páni muzikanti nechtějí dnes na dluh hrát.“

Jozífek sáhl do kapsy, hodil do cimbálu dvougrošák, uhodil si na stůl, zadupal, zavýskal a vzkřikl: „Teď hrajte, nebo vám tu basu rozbiju!“ A již po krčmě znělo: „Bětuško, pojď do kola; náš Josef dal do cimbálu plnou hrst peněz - asi dva groše!“ a všecko se hrnulo do kola.

Ačkoli páni muzikanti za každý kousek celý groš dostali, byly ty jejich kousky přece až hrůza jarmareční práce a tak krátké, že každý jen ze začátku a konce pozůstával.

U velkých červených kamen seděla konzistoř rozumných matrón, kteréž byly pro růženec ještě trochu mladé, pro polku ale již trochu staré, pro kritiku tak akorát; že nemlčely, to se ex definitione rozumí.

Za pecí seděla nadějná mládež v nových spodkách; veselí to hoši, a patrně jim na tvářích čisti se mohlo, že byli rádi, že jsou na světě a že je posvácení. Časem si ale pro ukrácení chvíle tak do očí bijící důkazy své ochotnosti dávali, že je pan hospodský vlídným: „Půjdu-li na vás, tedy vás poletí polovička dolů!“ na jiné myšlénky přiváděti musel, přičemž jim vždycky něco okazoval, což bylo více karabáči než něčemu jinému podobno.

Jako by uťal, bylo po radosti, hoši seděli, majíce ruce v kapsách, jako pěna a nehýbali se dříve, až pan hospodský zmizel a oni některému bosému kolegovi, který se mermomocí mezi ně nahoru dostat chtěl, ochotně dolů pomoci za dobré uznali, což se nikdy tak soukromě nestalo, aby o tom alespoň půl krčmy nebylo zvědělo.

Hrození mírumilovných strejčků bylo házení hrachu na zeď, moudré napomínání rozumných matrón bylo olej do ohně. Jen pan hospodský věděl, co pro to, a hoši to věděli také, jen tenkrát bylo ticho, když on mluvil, a jen tenkrát, když jim karabáč okazoval, - nedokazovali.

U stolu, co jsem já seděl, seděly honorace osady, pan rychtář, konšel a přisedící, pak kovář, vinopal, zahradník a ještě jiní homines majorum gentium, bez titulu. Mluvílo se o velkém Bonapartovi, o loňském posvácení, o obležení Maastrichtu; vinopal vypravoval, jak přišel v Praze o čepici, když ten velký vítr byl, a pan konšel popisoval, jaké časy měl, když jednou do Prahy fůru pšenice přivezl, a jak ho žena přivítala, když se jí domů jen s bičem navrátil. Já poslouchal pilně a moji sousedé byli tomu rádi.

Abych si nějakou vážnost získal, mluvil jsem o ouřadech vůbec, zvláště ale o krajském ouřadě a slavné guberně.

To dobře oučinkovalo. Moji sousedé mi udělali hned větší místo, nabízeli mi děvčata k tanci a volali na hospodského, má-li něco pro pána k večeři.

Pan hospodský pokrčil rameny, že mi nemůže ničím posloužit, - poslední pečeni že snědli muzikanti, leda by dal nějakou ohřát.

Já byl rád, že k večeři nic nedostanu, děkoval jsem a namítal, že jsem již po večeři.

Hoši dávali děvčatům pít; děvčata pila, jako by každá z nich nevěstou byla, a smála se tak od srdce, jako by to posvácení asi rok trvat mělo. Nejméně ducha v celé hospodě měl jsem já a toho byl jen můj opuštěný dvacetník příčinou; chtěje ale, aby mé tajemství tajemstvím zůstalo, začal jsem hrát na pána, ale jen lacině; svůj strakatý kapesní šátek jsem hodil nedbale na stůl, červený pytlík s tabákem jsem pověsil na knoflík, vytáhl jsem dvacetník, poslal jsem si pro dva balíčky tabáku, dal jsem klukovi dva krejčary od cesty, který mně za to ruku políbit chtěl, čemu jsem ale já na žádný způsob nepřipustil; nato jsem dal sousedům ze svého tabáku cpát, mluvil jsem o čekající na mne příležitosti a ještě o jiných věcech, dle kterých bylo lze souditi, že dvacetník, s kterým jsem se byl těžce rozloučil, nebyl můj poslední.

Srdce plesu byl asi šedesátiletý muž s lysou hlavou a v hnědém kabátě; kolem něho se všickni jako planety kolem slunce točili. Hudba přestala hrát a můj neobyčejný hnědokabátník se tu vrhl do kola, plnou sklenici do vejšky drže, a zpíval:

“Já mám chaloupku na vršku, bez došku, otrhanou.”

*„Dej si pokoj, starej, dej si pokoj!
Máš bradu špičatou
a hlavu plechatou -“*

prohodil švitořivý pan hospodský, s prázdnými sklenicemi kolem něho pospíchaje.

„Aťsi!“ rozkřikl se rozveselený dědeček, a zpíval dále:

*„Až já se vopiju,
já si ji pošiju
hra-hra-hra-hra-hra-hra-hrachovinou.“*

„Totě nějaký švarný hoch,“ pomyslí si; „musím se na něj trochu líp podívat, snad by se dalo z něho něco pro mou novelu upotřebit.“

Švarný to byl muž, se svým vážným nosem a zardělou tváří vyhlížel jako v špiritusu zachovalý některý z oněch slavných řeckých mudrců. Kabát měl rozepnutý; kdyby se byl do něho zapnul, byl by do něho ještě dobře arondovaného hospodského aneb dva básníky do nájmu vzít mohl. Že ten kabát pro něj dělán nebyl, bylo zdaleka vidět; neboť každý knoflík svědčil, že byl, když

když ne pro nějakého milost-, aspoň jistě pro nějakého jemnostpána přišíván, a že náš řecký mudrc ještě menším pánem byl, to si každý hned na prstech vypočítal, kdo jen několikrát s pány třeshně jedl. K tomu si vyšlapoval v botách, jejichžto volnost tak málo obmezena byla, že by do nich z kamen nájsto skákat mohl. Vždycky jsem si myslíval, že se to ve volných botách dobře chodí; tu jsem ale na rozviklané chůzi veselého hnědokabátníka patrně viděl, že se to v tuze volných botách tuze dobře chodit nemusí.

„Co je to za člověka?“ ptám se pana rychtáře.

„To je náš ponocný! Nezdá se - ale je; on vám udělá písničku, jen to kmitne. Počkejte, já vám ho zavolám.- He! - Vojtěše, pojd'te pak sem také trochu!“

„Co dobrého?“ ptal se přicházející Vojtěch, slušně se před rychtářem pokloniv.

„Kdopak za vás ponocuje?“

„Honzík krejčovic, pantáto, a třebaš žádný neponocoval, nebylo by tak zle, dnes nám ves žádný neukradne, a kdyby, jen když nám nechá posvícení.“

„Vojtěše, zaspívejte ňákou; dostanete pít“

„Pít? I to hned!“

Rychtář nařídil, aby bylo ticho, a ponocný spustil. píseň jeho byla dlouhá a já si jenom následující slohy pamatoval :

*„Dvanáctá když z věže bije,
mnohý manžel ještě pije;
ženu, dítky blaží spánek,
on však volá: ‚Ještě džbánek!‘
jdi spat raděj s Bohem!
Když pan tchán se loučí s světem,
trhá to již panem zetěm;
po pokoji vesel skáče,
u hrobečku trochu pláče:
‚Dřímej s Pánem Bohem!‘*

*Panenka, když měsíc svítí,
nemá chodit trhat kvítí;
vězte, na měsíční záři
zvadnou růže v dívčí tváři;
spěte raděj s Bohem!*

*Vy, jonáci, poslouchejte,
po nocích se netoulejte;
máte-li v svém lůžku hlavy,
nevezmou vás do šatlavy;
spěte raděj s Bohem!*

*A vy, páni, zdrávi bud'te,
poddané své řádně sud'te,
budeme se modlit za vás
denně Otče náš a Zdrávas!
Spěte s Pánem Bohem!*

*Pročež milujme ctnost stále,
ctěme Boha, vlast a krále;
nebude nás tlačit kámen,
až budeme spáti - amen -
budeme spát s Bohem!"*

„Dobře, Vojtěše, umíte to!“ zvolali veselí sousedé, „nechte si nalejt.“

“Copak to není ještě nic,“ pravil s jakousi důvěrou v sebe Vojtěch, “ale ta píseň, co jsem udělal na nebožku Julinku pana správce, - ta dělá jiné oči!“

„A kdy jste ji dělal?“

„Inu víte, jak jsme tenkrát toho nemocného pána za soumraku přivezli - co tu nahoře umřel - dejž mu Pán Bůh radost věčnou, - jak toho svého kočího pro pana inšpektora do těch šlakovitejch - ech, teď mi to nepřípadne - poslal. Žádný k němu nechtěl jít; hospodář poslal pro mne; já nechal poklasného Josefa za sebe ponocovat a šel jsem k nemocnému. Přijdu k němu, on ležel na posteli a byl již v pánu. Pan správce při-

šel, všechno zapečetil a mně nařídil, abych u něho celou noc hlídal. Já hlídal, měl jsem ale dlouhou chvíli, tu mi napadne dělat písničku na Julinku; inkoust a péro byly v pokoji, neměl jsem ale žádný papír a v celé hospodě všechno spalo. Já se ohlížím po nějakém papíru a naštěstí jsem našel za postelí mého nebožtíka arch papíru; byl trochu zmačkaný a na jedné straně náhou čmáraninou popsaný; to ale nic neškodilo, já se pustil do psaní, a nežli se začalo rozbřeskovat, byla písnička hotova“

„A kde ji máte?“

„Ó, ta se již tiskne! Dorotka ji vzala s sebou do Prahy. Jen to mě mrzí, že jsem si ji neopsal, - ona ale také tak najednou odjela. - Abych to dopověděl. Ráno přijel pan inšpektor, dělal něco na kanceláři, poručil nebožtíka pochovat a dával mi osm grošů za hlídání. Jenom na velkou přímluvu pana správce dostal jsem tento kabát a boty co na sobě mám.“

Nyní jsem věděl, co to bylo za píseň, co Karla Dubského při našem loučení u Červeného raka pobláznila.

Přiblížila se půlnoc, na mne šlo ukrutné spaní. Kam jít spat? Zůstat dole? - To nebylo možná. Jít do pokoje, kde Vojtěch svou píseň koval, - nebyly peníze.-

Moji společníci začali podřimovat, já zaplatil pivo a vykradl se ven.

Bledý měsíc, tento neúnavný provazeč naší země, vykukoval z roztrhaných mraků jako bídný hříšník na svou v mráčkách tonoucí donu a osvěcoval svým stříbrným světlem slámou posetý, před mýma očima rozprostřený dvůr. Uprostřed dvora byla louž, na níž mrtvé ticho panovalo, za louží strměl do pusté noci zamyšlený holubník, za holubníkem stála napříč široká stodola, do níž pan hospodský, jako každý dobrý hospodář, dobré i zlé, koukol i pšenici svážel - pšenici pro

Prahu a koukol pro pšenici. Napravo se táhly stáje s otevřeným vikýřem, k němuž se veliký žebřík vypínal; nalevo stála kolna, pod ní několik vozů, za ní plot a za plotem zahrada, v níž se něco jako stavení černalo.

„Kam se teď se svou dřímotou obrátíš?“ ptal jsem se sebe samého; vtom mi připadne ono slavné: „Zkoušejte všecko a to nejlepší podržte!“ a já přikročil hned ke zkoušce. Poněvadž se mi již jednou poštěstilo, že jsem levou cestou k pravému cíli přišel, pustil jsem se také tentokráte levou.

I jdu, jak jsem si byl umínil, vlevo; přijdu k plotu a k svému největšímu potěšení se přesvědčím, že to, co jsem za stavení měl, vskutku také stavení bylo. Byla to skromná chýška, jaké si zamilovaní Dámonové a milostné Kloinky ve svých rajských snech přávají; následovně také dosti velká pro mne a mou dřímotu.

Abych v kožichu do rybníka nevlezl, seženu v čerstvosti všecko své počtářství, které jsem z nižších škol ještě byl uchránil, postavím všecky své hospodářské, země- a dějepisné vědomosti na nohy, pustím své obraznosti uzdu, otevru obě oči a podrobím tu skrovnou chýšku přísné zkoušce.

Vyšel facit - a co to bylo? - Sušárna! „Dobrý vynález,“ pomyslím sobě - „sušárna - ať se už v ní vodnatelné myšlénky, zmáčené tacle, zmoklé slepice anebo slivky suší! - Ať je jak chce, dnes budeš noclehovat v sušárně; lehneš si za kamna a dáš si ruku pod hlavu, tam tě ani lidská zloba, ani tvé neštěstí hledati nebude.“ Sychraví větéřkové, kteří mě neustále na tu okoličnost, že mám jen jeden kabát na sobě, pozorna činili, nafoukali mi do hlavy také to blahé zdání, že mě v sušárně za kamny milostný chládek očekává; já však, věda dobře, že kdo rohatého polknouti chce, dlouho na něj koukati nesmí - jednou ranou gordický uzel svých rozpaků rozraziti

jsem si umínil. Dodám si tedy zmužilosti, pomyslí si: „Kdo za kamny zmrzne, zadarmo ho pochovají“ - a vrhnu se na plot Jakmile jsem se ale plotu dotkl, vyletěl na mě jako na nějakého kluka velký černý pes a štěkal, jako by z celého světa hlídače svolati chtěl, aby se šli podívat, že někdo na plot sáhl; a již bylo slyšeti vzdychat pod dvounohým dupotem porosenou půdu a do noci pusté zahřmělo strašné: „Počkej! Počkej!“ Já ale nepočkal, nýbrž hezky zčerstva se uklízel, abych se s tím novým Stentorem do žádného dlouhého hovoru nedostal, věda dobře, že hlídači velmi špatně humaniora studují, byť by se i sebelíp v řečnictví znali. Hlídač se přisypal až k plotu a vyrazil ze sebe několik jádřných průpovědí tak rázně, že by se jich i rytíř bez strachu a bez ouhony byl zhrozil.

Z noclehu v sušárně nebylo nic, - z toho jsem si ale málo dělal; byla tu ještě hůra s otevřeným vikýřem a se žebříkem, a na té hůře bezpochyby seno a v tom seně vonná mateřídouška.

“Na hůru, Prášile!” řekl jsem sám k sobě, a již jsem v myšlénkách na tom mateřídouškou posetém seně sladce dřímal a snil idylické sny, o nichžto se ani Theokritovi, ani Gessnerovi, ani Langrovi v jejich nejskvělejších dobách nezdálo. - „Ó, totě krásná myšlénka!“ zvolal jsem, a již jsem byl na cestě. Čím více ale jsem se k tomu osudnému žebříku blížil, po němžto jsem do svého nového ráje lézti měl, tím více se mi má krásná myšlénka začínala nelíbit, a když jsem již u něho stál, nelíbila se mi, pranic; neboť jakmile jsem zraků svých k vikýři pozvedl, tanulo mi na mysli několik smutných historií, v nichž vikýř a žebřík nemilé role hrály a které se, i když to nejlíp šlo, aspoň s malou šarvátkou končily.

„Nahoru to půjde, ale dolů! - Nadělí-li ti nebe nějakého společníka, ten se tě upřímně ujme a bez velkých oklik tě pošle,

odkud jsi přišel, tak ochotně, že pro samý prospěch na všechny své idylické sny zapomeneš; a kdo ti potom za tvé letění - přečkáš-li je - co dá?“

„Na hospodáře a jeho družinu čekat nesmíš; ti hoši vyplácejí rádi hotovými, přičemž skoro vždycky líp na tom bývá ten, co sází, než ten, kdo dostává.“ Sto chutí jsem na tu hůru měl: obávaje se ale, že bych si snad na pyšného anděla zahrát musel, nechal jsem si jich devadesát devět zajít a šel jsem s tou poslední, totiž se stou, své štěstí dále hledat.

I přijdu pod kolnu; tu mi padne do oka vůz, já nahlídnu do košatiny - v košatině sláma!

„Dobře, tu již ustláno!“ Dvěma kroky byl jsem v košatině. Urovnám si slámu, svléknu kabát a lehnu; přikrýváje se kabátem pozoruju, že mi něco v náprsní kapse vadí. Já sáhnu do kapsy, ona to tobolka. „I toť bude něco po panu Nevidělovi!“ řekl jsem k sobě a chtěl jsem již z vozu lézt, abych se podíval, co as v tobolce bude; překonán ale dřímotou, odložil jsem si tu radost na ráno, a přemítaje na mysl, co by v ní as býti mohlo, v bázni boží jsem usnul.

DOBŘÉ JITRO

Dlouho, dlouho jsem spal a zdálo se mi, že jedu. Najednou se vytrhnu ze spaní, protru si oči, a co vidím? Den již bílý, vůz stojí mezi vozy pod kolnou, já na voze a tři mlynářští mi pomáhají vzhůru.

„Kýho šlaka to tam na tom voze máte?“ slyším ptáti se povědomý hlas.

„Matěj přivezl nějakého člověka z Jedlovic, pane otče!“ odpověděl jeden mlynářský.

„Tak pak mu pomozte z vozu!“

Mlynářští mi pomohou na nohy, já se vztyčím a ohlédnou se, kde jsem. Zima mě rozrazila, když jsem viděl, že se zas ve mlejně nacházím, jež jsem minulého dne s těžkým srdcem byl opustil - a pan mlynář tady.

“I pozdrav vás ruka páně, pane Prášile!” volal ten dobrosrdečný muž k vozu pospíchaje. I tot' bych se byl spíše smrti nadál! Polezte, polezte pak dolů, příteli zlatý, ať vás obejmú; dnes nám přicházíte právě vhod. - Hněte pak se, vy loudalové, oni tu stojí a kouká jeden na druhého! - Pomozte pak přece pánovi! - Vždyť pak vidíte, že je celý překřehlý, nebo vás všecky ke všem všudy -“

Hoši mě popadli a v okamžení jsem odpočíval v náručí pana mlynáře.

„Dobře, že vás tu mám,“ řekl pan mlynář do světnice mě uváděje. “Vy čtveráčku! Ted' vás tak hned brzo nepustím. - Maminko, hle, koho vám přivádím!”

Paní mlynářka, kteráž právě nějaké těsto válela, podívá se a jako radostně překvapená zvolá: „I propánakrále, pan Prášil! Pěkně vítám, - to nás těší!“

Já tu začnu v nejhlubší pokoře: „Jemnostpaní, račte odpustit,“ a ženu se k políbení ruky.

“I tot' by ještě scházelo!” zvolala paní mlynářka, ruku za sebe schovávajíc. “Vida, vida, pan Prášil chce přece ze mne udělat jemnostpaní. - No, to budou mít naši radost, až přijdou z kostela!” „Nechte toho, panímámo,“ řekl mlynář, „nechte a podívejte se do kuchyně. A nyní, přítelinku, si udělejte pohodlí jako doma a pak nám povíte, jak jste se s mým Matějem sešel.“

Paní mlynářka odběhla do kuchyně a pan mlynář mi pomáhal z kabátu. - “Tak, můj zlatý, jen jako doma!” nabízel mně

opět, když jsem druhou zkřehlou ruku z rukávu vytáhl; „kluk zatím kabát vykartáčuje, nežli se ohřejete.“

Já si udělal pohodlí jako doma a za čtvrt hodiny jsem seděl jako mladý baron před púlpinetním hrnkem kávy s na prst tlustým škraloupem.

„Že ale ti naši lidičky z toho kostelíčka ještě nejdou! Již by tu měli bejt!“ pravila paní mlynářka k oknu přistoupivši.

„Pan farář je bezpochyby pozval k snídání,“ namítl pan mlynář. - „Ale mně se zdá, že jsou již tady. Slyším neustále nějaký smích na dvoře.“

“To je tady Lízinka už jistě.“

“Šlakovité děvče! To se má neustále čemu smát“

„Však kdyby tady nebyla - ta naše holka by se celý rok ani nezasmála.“

„Že je zase tady? - To není pravda!“ ozval se za dveřmi jasný hlásek. Dveře se otevrou a naše blondýnka vlítne do pokoje.

„Vždyť jsem si to hned myslil!“ pousmál se pan mlynář - „kde je smích, že nebude Lízinka daleko.“ “I ponížená služebnice,“ začala lichotivým hláskem černooká Lízinka ke mně se blížit; „že pak přece pan Prášil cestu k nám našel! Když jsme tu byly opuštěné samy, to pospíchal odtud; že ale tu přítelíček, to se nechal pán zase vynajít. No, budiž! Nás to těší - tak i tak!“

Já se divím té řeči a začnu se omlouvat, že nevím, co slečinka tím přítelínkem míní.

„Pan Prášil neví o přítelínkovi? Známe se! Jak jsem povídala - oba dva pánové se navedli.“

„Já věru, slečinko, nevím, z čeho mě ráčíte vinit.“

“Ne ? Tedy se to dovíte hned.“

Já chtěl něco říci, slova mi ale uvázla na jazyku; přítel Dubský se svou milostnou Julinkou stáli přede mnou.

„Prášile, kdepak jsi se tu zase vzal?“ zvolal můj přítel všech překvapen, radostně mi rukou potřásaje.

„Jáť myslil, že jsi už dávno přes hory a doly.“

„Buďte nám vítán,“ zašeptala bledouňka Julinka, „včera jsme na pana Prášila často vzpomínali.“ „Slečinko, já neustále; proto jsem se také zase vrátil.“

„To jste dobře udělal,“ řekl pan mlynář, „ale s tím slečinkováním si dejte svatý pokoj: naposledy byste nám udělal z našich děvčat samé slečny, a pak s nimi dokonce žádný neobstojí. Není-li pravda, Lízinko?“

„Ovšemže,“ přisvědčila s usměvavou vážností blondýnka, „a my máme ještě jiné příčiny na pana Prášila se hněvat; pan Prášil nám slíbil, že bude držet přadýnko, až budeme svíjet, a držel tak své slovo jako naše přadýnka, která by, kdyby se nad námi pan Franc nebyl ustrnul, doposavade na klubkách nebyla. - „Nedržel slovo, to je hřích k neodpuštění. Vid', Julie?“

„Já jsem již panu Prášilovi odpustila,“ odpověděla Julie s lehčným úsměvem.

„I jděte k šípku, zpropadené švitorcky,“ rozhorlil se žertovně pan mlynář, „hněvejte se na něj nebo nehněvejte, nechte ale dříve, ať se nasnídá, vždyť mu snídaně vystydne.“

Lízinka mi pohrozila a lehkými kročky odběhla k oknu; přítel Dubský s Julinkou, důvěrně si do očí hledíce, polohlasitě rozmlouvali.

„Dnes nemůžete jet, když k nám pan Prášil přišel,“ namítala Julinka.

„Dnes ne, Julinko!“ odvece můj přítel, a snivě jí do modrého očka hledě, si lehýnce vzdychl: „Zejtřa ale, zejtřa.“

„Zejtřa?“ opakovala táhlým hláskem Julinka.

„Hrob svého dobrého strýce musím navštívit,“ pokračoval Dubský - “a přijedu zas.“

“A budete zase od nás pospíchat,“ doložila jako káravě Julinka.

„Pak již nikdy více!“ ujišťoval Dubský.

„Copak to tam zas máte za šepty u toho okna?“ řekl pan mlynář.

„Pan Dubský nám chce odjet do Jedlovic, a sice když ne dnes, tedy zítra jistě,“ odpověděla Lízinka.

Mlynář: Pan Dubský nepojede ani dnes, ani zejtra; pojdte pak, pane Dubský, mezi nás, a vy tam u okna ticho, sice vás pošleme do kuchyně.

Dubský: Jakpak se ti dařila cesta, příteli?

Já: Tak všelijak, brzo tuze dobře, brzo tuze nanic.

Dubský: Dobře ale vypadáš, venkovské povětrí ti svědčí.

Já: To bych nemyslíl.

Mlynář: I jděte k šípku! Vždyť máte tváře jako melounek.

Já: A jak se tobě dařilo?

Dubský: Teď - teď se mi daří dobře.

Mlynář: Prosím vás, jen se na to pana Dubského neptejte, on si bere všechno tak k srdci, jako by na tom spasení záleželo. Co je totam, je totam - ztrátu mít a rmoutit se nad tím víc než potřeba, je dvojitá škoda! A vždyť není ještě všechno ztraceno.

Dubský : Všecko ještě ne - ale -

Mlynář: I jděte k šípku s tím vaším ale! Pana strýce vám ovšem nenahradí více žádný; jaká pomoc, stala se vůle boží; co se ale toho ostatního týče, nad tím se nermuťte, vy jste náš a ostanete náš, jak se vám dlouho líbit bude. Máte-li Volšovský dvůr, nebo nemáte - na to my se neptáme, dosti na tom, že se známe. Váš otec - dejž mu Bůh slávu věčnou, však on ji

má - byl pořádný pán; - slavný to byl muž; my byli spolu živi jako bratří;- škoda, že ta moudrá hlava již odpočívá.

Dubský: Kdyby on byl naživě -

Mlynář: Bylo by ovšem pro vás i pro mnohého líp; ale jaká pomoc, stala se vůle Páně. Máte ale ještě pečlivou dobrou paní matinku - škoda, že tak daleko nyní ostává; naše paní-máma nemůže na ni zapomenout.

Mezitím se Dubský zamyslel, a chodě dlouho se založenýma rukama po pokoji, temně před sebe říkal: „Kdyby jen byl otec ještě živ!“

„Nebědujte, nebědujte!“ těšil starec zamyšleného jinocha. „Co Bůh činí, dobře činí. Vám vzal otce a mně nedal syna, o kterého jsem jej prosíval; buďte vy mým synem a já vám budu otcem!“ Přitom vzal mého přítele za ruce, důvěrně se mu do očí díval - a padli si do náručí.

“Já chci splatit dluh,“ mluvil ohnivě starec dále, “jímžto vašemu otci povinován jsem. Pojď ke mně i ty, Julinko moje!“

Julinka se s dětinnou důvěrou k otci přitulí; on ji vroucně k srdci přivine a hebounkou tvář jí hladě, praví pohnutým hlasem: „Julinko, tys dobré, poslušné děvče, tys mě nehněvala nikdy. Já se jen proto modlíval, aby mi pán Bůh prodloužil věku, abych tě mohl někdy spatřit šťastnou; jen pro tebe jsem se staral, a Bůh mi požehnával. Tys měla svobodnou vůli vyvolit si štěstí své, srdci tvému poroučet jsem nechtěl nikdy - tys volila a já volení tvoje schvaluju. - Julinko, buď vždy, jak jsi bývala, buď jako tvá dobrá matka, a budeš šťastná; já vím, do jakých rukou tě dávám!“

Při těch slovech zaskvěly se slze starci v očích. Přivinul oužejí dívku k srdci, ona obrátila nevinná očka k němu a on ji políbil v jasné čelo. „Přijmětež ji, pane Dubský, z rukou mých: starý otec odevzdává své jediné dítě synu přítele svého;

do vašich rukou skládám duši života svého, moje a manželky mé jediné potěšení, naději a podporu našeho stáří.“

„Otče!“ zalkal Dubský a klesl, překonán city nejblaženějšími, starci do náručí.

Julinka se uchýlila k matce, kterážto slzíc opodál stála, a ukryla ruměnce slzami nejsvětějšího blaha porosených lící na pečlivých prsou jejích.

„Buďte, jako váš dobrý otec byl,“ pravil pohnutý starec, jinocha vřele políbiv,- „a já zavru pokojně oči, až na mne pán Bůh vzpomene!“ Jinoch se vyvine z objetí starcova, a již klečel milostný párek u nohou dobré matinky, kterážto je slzíc žehnala.

-

Rajská to byla scéna; popisovati ji byla by práce marná; ani štětec mistra malíře, ani slova nadšeného básníka nestačí k obrazu takovému, v němžto se jeví spanilost a nádhera člověčenstva nezkaleného.

Dobrá máti pozvedla milé snoubence a černoooká Lízinka políbila spanilou sestřenicí svou jakožto nevěstu.

Dlouho panovalo ticho ve světnici, ticho svaté, ticho z krajů blažejších, a žádný se neosmělil slovem ho přerušit.

Dubský seděl podle starého otce, v jehož rukou pravice jeho spočívala; Julinka seděla u matinky, majíc blahou hlavinku na ramenu jejím položenu; Lízinka měla v rukou rámeček a z černých oček jí kapaly slzičky co perle na růže, kteréž došívala.

Dlouho bychom byli snad ještě ty blahé doby mlčky světili, kdyby nebyl do světnice přišel mlynářův vozka, kterýž, toboleku v ruce drže, chraplavým hlasem začal: „Pane otče, tuhle knížku jsem našel v košatině v slámě; snad ji tam ten pán vytrousil, co se mnou přijel.“

Já si vzpomenu na své včerejší ulehnutí, sáhnu do náprsní kapsy - kapsa prázdná. „Sem s ní, příteli!“ zvolám, „má sice není, já ji ale vytrousil.“

Vozka mi podá tobolku, já ji hned ukazuju panu mlynáři a pravím: „Bezpochyby památka po panu Nevidělovi.“

Dubský nahlídne blíže, uchopí tobolku a zvolá jako u vytržení: „Dobré nebe, totě má tobolka!“ - My zůstaneme naň hledět, on tobolku rychle otevře, vyndá z ní papír, rozhrne ho, přelítne ho plamennými zraky, popadne dobrého žasnoucího starce okolo krku a zvolá radostí celý bez sebe: „Otče, drahý otče, poslední vůle mého dobrého strýce je tady!“

My se všickni shrneme, nahlížíme do papíru a vidíme, že to vskutku poslední vůle, v nížto Karlovi Dubskému Volšovský dvůr se vším, jak leží a stojí, odkázán byl; za dědice ostatního jmění po nebožtíkovi byl ustanoven pan Kašparides. Jaká radost nás všecky pojala, nelze popsati, všecky tváře byly vyjasněny a každé srdce žehnalo památku nebožtíka volšovského pána.

„Jak ale přišla ta tobolka do košatiny?“ ptal se po chvíli mlynář, když se byli pobouření citové poněkud utišili.

Tu přišel na mne řad, abych mluvil, a já svědomitě vypravoval historii svého ztraceného a opět nalezeného kabátu, od toho okamžení, když byl poduškou pana Neviděla, až k té době, když jsem z něho v Jedlovicích na voze svrchnici udělat chtěl; což temnou pouť poslední vůle poněkud vysvětlilo.

„Zpropadený malíř!“ zvolal pan mlynář, k Dubskému se obraceje, „že on to byl, co do vás v té Mravencové uličce vrazil a v tom okamžení vám tobolku vytáhl!“

„Jak se to všecko podobá, tedy to jiný sotva byl,“ odvece Dubský, „leda bych ji byl vytrousil a on ji našel, o čemž ale velice pochybuju.“

Čím jsem více na tu poslední vůli myslel, tím se mi zdála celá ta věc zajímavější, a proto jsem přítele Dubského požádal, aby mi začátek té historie o té poslední vůli zjevil, což on také ochotně učinil.

„Jak tu panu otci povědomo,“ jal se vypravovat, „nebyl můj voňšovský strejc mé matce, své jediné sestře, nikdy laskavě nakloněn.“

„Vím, vím,“ přisvědčil mlynář, „on chtěl tenkrát, aby si vaše paní matinka suchohorského pána vzala, jehožto sestru on sobě tenkrát předcházal. Vaše paní matka k tomu ale nechtěla svolit; a když nebylo z jedné svatby nic, nebylo také z druhé nic. Vaše máti se pak ještě proti vůli vašeho strýce za vašeho otce provdala a váš strýc zůstal tuším svobodným.“

„Zůstal,“ doložil Dubský, „neoženil se, a ačkoli se po smrti mého otce s matkou mou zase smířil, zapomenout jí to přece nikdy nemohl, že jej, jak říkával, o spokojenost života připravila.“

„Že pak na to za tolik let nezapomenul!“ řekl mlynář.

„Snad by byl zapomenul,“ odpověděl Dubský, „kdyby se k němu jeho bratranec, inšpektor Kašparides, nebyl příliš chotil, kterýžto, jak jsem slyšel, zášť proti mé matce jitril a matku mou i mne od něho vzdaloval.“

„Inšpektor Kašparides?“ tázal jsem se, „snad ne ten z Radostína?“

„Bohužel, ten!“ odpověděl Dubský.

„Podobno je mu to!“ doložil jsem.

„Můj strýc býval skoro vždycky churavý,“ vypravoval Dubský dále, „zvláště ale v posledních letech. Když se tu posledně těžce roznemohl a lékaři o jeho uzdravení pochybovati začali, vzal ho pan Kašparides k sobě. Strýcovi bylo lépe. Lékaři mu radili, aby jel do Teplice, a on ačkoli mu to pan Kašpari-

des zrazoval, uposlechl přece rady lékařské a vydal se na cestu. Jeda do Teplice zajel do Prahy, aby se s některými výtečnými lékaři poradil. Naštěstí byl pohostinnu u svého starého známého, doktora Slavíka, kterýž také přítelem mého otce byl. Přišla řeč na mou matku a na mne; doktor Slavík strejci domlouval, aby se od nás nevzdaloval, - on si dal říci, vzkázal pro mne, slíbil mi, že na mne bude pamatovat, a odjížděje, dal mi dvě stě zlatých. - As tři neděle po jeho odjezdu obdržel jsem z Teplice psaní, v němž mi strejc psal, že se nemoc jeho denně horší, že již poslední vůli udělal a v ní že na mne nezapomněl; k čemuž připojil, abych bez odkladu matce psal, aby pro něj do Teplice přijela. Ona jej ale v Teplici víc nezastihla; před dvěma dny prý odejel. Matka se ani nestavila a jela rovnou cestou do Radostína; přijede tam, a tu se doví, že je strejc již v Pánu, že ani domů nedojel, - že ho v Jedlovicích smrt překvapila. Všecky jeho spisy se přehledaly, našla se po něm poslední vůle, kterou byl před odjezdem do Teplice vyhotovil, a v té byl inšpektor Kašparides za jediného dědice ustanoven; - domnělé poslední vůle, o které mi z Teplice psal, nemohli jsme se navzdor všemu namáhání dopídit - Když jsem měl z Prahy odjíždět, sešlo se nás několik známých, jak jsem již vypravoval a jakž tuto přítel ví, do hostince U Červeného raka. Když jsme seděli, přinesla sklepnice píseň a žádala jednoho z našinců o radu, kde by ji mohla dát tisknout; že byla píseň o Julince, dodali moji přátelé píseň mně. Já se na ni podívám; obrátím papír a kdo popíše moje užasnutí, když jsem poslední vůli svého strýce spatřil!”

“Pak jsme měli jednání tvému rozumět!” řekl jsem.

“Na mou duši!” zvolal pan mlynář, poslední vůli prohlížeje.

“Na druhé straně je píseň! Jakpak ta sem přišla?”

“To já nevím,” řekl můj přítel a pokrčil ramenama.

Když jsem ale já o hlídce jedlovického ponocného, co jsem byl slyšel, pověděl, soudili jsme všickni, že Dubského strýc právě poslední vůli v rukou měl, když jej smrt překvapila, tím způsobem že mohla přijít za postel, kdež ji ponocný našel.

“Radostí celý bez sebe,” vypravoval Dubský dále, “schovám poslední vůli do tobolky, vyletím z hostince, strčím tobolku do kabátu a spěchám domů. - Když Mravenčí uličkou letím, vrazí do mne někdo tak že jsem odletěl, nedbaje ale na uhození, letím dále. Přijdu domů, sáhnu po tobolce, - tobolka tatam! Já stál, jako by mne omráčil; vzpomínám se, letím z domu, přehledám Mravenčí uličku, přehledám celou cestu, kterou jsem šel; po tobolce ani památky. Celou noc jsem nemohl nato ani oka zamhouřit. Sotvaže se začalo rozbřeskovat, bloudil jsem zase po ulicích a nic jsem více nenašel. Jdu k Červenému raku, vyptávám se sklepnice, a dozvím se jen, co jsem již věděl, že ten papír od jedlovického ponocného dostala”

“Proto tedy jste do Jedlovic tak pospíchal!” zvolal mlynář. - „Pojedeme tam - všickni tam pojedeme“

“Já dal tobolku ohlásit,” pokračoval Dubský, “mysle, že jsem ji přece snad ztratil a že ji tedy -“

“I vytáhl vám ji ten, co do vás vrazil,” skočil mu mlynář do řeči, „a o tom musíme s panem Nevidělem promluvit.“

“Já čekal celý den; když se ale nikdo nepřihlásil, odevzdal jsem pátrání po tobolce jednomu ze svých přátel a opustil jsem Prahu.”

“A nepomyslel jste si,” usmál se mlynář, „že tobolka sama za vámi sem přijde. - Dobře to bylo tak - teď jste přece panem Volšovic.“

“Nebude-li jen pan Kašparides dělat okliky,” namítl Dubský.

“Jaképak může dělat okliky? - Tu to máte černé na bílém. - Není-li pravda, pane Prášile? Vy tomu rozumíte.”

“Také bych myslil,” řekl nato Dubský, “že nemůže proti této poslední vůli nic mít; spis i podpis jest vlastnoruční strejce mého a ještě k tomu tři svědkové, kteří tuším jistě hodnověrní jsou, Václav Cvrček, lékař z -ic, Karel Beneš, majitel Květinova, Ondřej Lang, držitel hostince v Teplici, - a datum je také v pořádku.”

“I toť se scházejí samí známi,” pomyslí jsem si a sáhl jsem po spisu; a naleznuv všecko v pořádku, mohl jsem přítele ujistit, že jeho poslední vůle, co pozdnější, onu, co pro pana Kašparidesa určena byla, zneplatňuje.

Sotvaže jsem své právnícké zboží vyložil, přiletí do světnice služka celá uděšená a sotva ducha popadajíc volá: „Pane otče, zámeční mlatcové a sedláci s cepy, s vidlemi a podávkami obstupují mlejn; pan Franc a pan správce celý rozzlobený jsou s nimi.”

“A co tu chtějí?” zvolal mlynář, ze židlice vyskočiv.

“Jdou sem chytit nějakého zloděje.”

My se všickni lekнем a s podivením hledíme jeden na druhého.

“V mém domě zloděje?” zvolá mlynář a spěchá ke dveřům.

Dvěře se rozltnou a pan správce celý rozčepejřený, v čele několika ozbrojených mužů, vtrhne do světnice, jako nějaký šílenec volaje: „Kde je, kde je? Pust'te mě na něj, ať ho zničím!”

“Vzácný pane,” řekl mlynář; “neračte zapomínat, kde jste. Takové chování si můj dům ještě od vás nezasloužil.”

“Ať zasloužil nebo nezasloužil,” durdil se správce, “hned mi lotra vydejte, hned, hned ho chci mít!” „Jakéhopak lotra?” tázal se mlynář s podivením.

“Však vy dobře víte jakého,” odpověděl správce prudce, “tady - tady ve mlejně je - já ho musím mít, sice vás strčím všecky do šatlavy!”

“Hoho, pane správče, to má čas!” zvolal mlynář. “Zatím si ale takové prostopášnosti ve svém domě zapovídám, a nebudete-li vy moudřeji užívat svého práva, použiju já svého, rozumíte mi! Můj dům je poctivý dům a já jsem poctivý muž!”

“Přechovavač zlodějů jste,” vyjel si opět správce; “zloděje přechováváte, kterého dnes v noci váš Matěj v slámě zaobaleného do mlejna přivezl.”

Všickni se podívají na mne a já ostal, jako by mě opařil.

“Teď toho ale mám dost, pane správče!” pustil se do něho mlynář. “Nyní mluvte, co tu chcete, sice svolám chasu. Co byl ve voze, ten stojí tady.” Přitom okázal na mne.

“Do toho mi není nic,” řekl správce; “malíře chci, lotra, lupiče, co mi s penězi a a hodinkami v noci utekl.”

“Vy hledáte svého malíře?” dí nato mlynář. “Ten vás okradl? - I to dobře udělal! Vy jste dobře věděl, že je zloděj, a sám jste ho ze šatlavy pustil a ještě k sobě vzal; - dobře se vám stalo - a vy se ještě těšete; zloděj, velký zloděj to byl.”

Pan správce ale vedl neustále svou, a bylo by to snad k horšímu ještě přišlo, kdyby nebyl pan Franc zprávu přinesl, že lidé, kteří časně ráno z Miloděje vyšli, v hospodě povídají, že malíře vzácného pána již u Miloděje potkali.

Vzácný pán byl při té novině hned celý bez sebe; nohy se začaly pod ním třást a ozbrojenci jeho ho museli odvést.

“Kam dal rozum? Malíř! - a malíř se neuměl na barvy ani podívat. Dovědí-li se to v městě, ostuda beim Kreisamt hotová. Tak, tak, když chybí učený, chybí hodně!” řekl pan Franc a šel za nimi.

Druhý den dal pan mlynář zapřáhnout a jel s Dubským k panu Kašparidesovi, a všechno šťastně pořídil, teprva třetího dne odpoledne se vrátili; nato jsme je i všickni do Jedlovic, kdežto jsem se líp než o tom posvícení měl.

DOKONČENÍ

Byly to zlaté časy ve mlejně pana Jaroše! Hosté si podávali dvěře, svátkové ruce, a když i máteř Dubského přijela; nemělo vyrazení konce. Ale jako všechny věci pod sluncem, došlo také mé posvícení posléz svého konce.

Lhůta má se schýlila a já musel do Prahy. Dubský mě zopatřil penězi a pan otec mě dal až do Husopeče vyvézt. V Husopeči jsem navštívil hospodu, kdežto jsem od dcerušky pana hospodského tak chladně přijat byl. Přijdu do hostince; pan hospodský chodí velkými kroky po světnici, neustále volaje: “Blázen to byl, kluk to byl; já bych za ten škandál ani tři sta zlatých dvacetníků nevzal; co si jen ti páni pomyslí! Já bych se pral, že jsem ho do horoucí skály někam nezahnal, jak první krok přes můj práh udělal!”

Já se ptám svého souseda, co se panu hospodskému stalo, a on mi začal šeptat: „Dnes v noci měli zde páni nějaké vyrazení; až do jedné hodiny prý tancovali. Na tom bále byl také jakýsi pan Holdenau, který tu skoro dvě neděle nahoře ostával, ačkoli tu na něj příležitost, co pro něj jeho mamá poslala, již od předvčerejška čekala. Pan Holdenau povídal, že nepojede až po bále, a také nejel. Báť se skončil o jedné hodině a páni hosté šli spát. K ránu strhne se nahoře hrozný křik - páni, paničky, čeládka se sběhnou a vidí dvěře u pokoje slečinky pana hospodského otevřené, slečinka sedí na kanapi, v obličejí čerň co uhel a bez sebe, u ní stojí pan Holdeau,

v obličejí černý co zlý duch, v levé ruce drže černě polejvaně umyvadlo, v pravé počerněnou šmizetku. To si můžete pomyslit, co to byl za rámus.”

“A v které peci pak se počernil?” ptám se prostosrdečného souseda a on vypravoval dále:

“S panem Holdenauem spal v tom samém pokoji nějaký mladý pán, který prý později také do bálu přišel; ten prý si nějakým černidlem líčil frak a zapomněl to černidlo z umyvadla vylít. Pan Holdenau po bále dobře usnul, a když ho asi o čtvrt na čtyry vzbudili a řekli, že má již kočí zapřažáno, skočil honem z postele, hbitě se umyl, aniž pozoroval čím, naházal na sebe šaty a pospíšil do pokoje, chtěje se rozloučit se svou tanečnicí, kterážto po celý bál na jiného se ani podívat nechtěla. Slečinka na něj již čekala. Pan Holdenau otevře dvéře, strčí do pokoje hlavu, slečinka spatří černý obličej, myslí, že to zlý duch, dá se do hrozného křiku a omdlí: pan Holdenau se lekne, letí do svého pokoje, přinese umyvadlo a poleje obličej své ze všech nejmilejší; když spatří, že ji polil černidlem, popadne hbitě na stolku ležící šmizetku a začne vyvolenku svou otírat; ale bylo již pozdě; lid se sběhl a komedie byla hotova. Pan Holdenau se musel stěhovat hned a slečinka stůně.”

S těžkým srdcem ubíral jsem se k naší milé Praze, a čím jsem k ní blíže přicházel, tím oužeji mi bylo okolo srdce; lhůta má byla již skoro celá vypršela, a má novela nebyla ještě ani začatá. S hlavou k zemi sklopenou kráčil jsem silnicí, na nic jiného nemysle než na tu nešťastnou novelu a mimo žízeň časem nic jiného necítě nežli strach, jak to as dopadne, až se svému novému pánovi bez novely představím.

Asi čtyry míle před Prahou dohonil mě kočár; když ke mně přijel, dal pán, kterýžto samojediný v něm seděl, zastavit a nabídl se mi, chci-li, že mě sveze, kteréž nabídnutí já s radostí přijal.

Pán byl hovorný, a jistě bych se s ním byl dobře zabavoval, kdyby jen nebylo té nešťastné novely bývalo. Mezi řečí zeptal se mě také na příčinu mé zasmušilosti a já mu svěřil upřímně celou historii své nezačaté novely a své smrtelné strachy před příštím dnem. Pán se časem pousmál a těšil mě, abych se nestrachoval, že to všecko dobře vypadne.

Přijedeme do Prahy, kočár zůstane před domem pana Kašpara Štiky stát. Já se leknu - můj dobrodinec se usměje, podá mi ruku a řekne srdečně: „Nelekejte se, pane Prášile, zejtrejšího dne, přijďte dnes ke mně k večeři; strejček mladého Štiky vás i bez novely uvítá.” - Byl to pan Kašpar Štika .